…ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

48-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

…-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

(13406) | 1971 оной апрелиин 15, четверг | Сэн 2 мүнгэн

КПСС-эй ЦК-да УУЛЗАЛГА БОЛОБО

…12-то КПСС-эй ЦК-гай Ге… секретарь Л. И. Брежнев …XXIV съездэ байлсаһан Гер… социалис Нэгэдэмэл партиин …гэдэхи секретарь, ГДР-эй Гү…дэй түрүүлэгшэ В. Ульбрихт…манинин Социалис Нэгэдэмэл Политбюрогой гэшүүн, ЦК-гай …Э. Хонеккертэй уулзаба.

КПСС-эй ба СЕПГ-гэй, СССР-эй ба ГДР-эй хоорондохи политическэ, экономическа ба бусад һалбаринуудтахи харилсаа холбоо дам саашадань үргэдхэхэ асуудалнуудаар тэрэ уулзалгын үедэ һанамжануудаа андалдан хөөрэлдэбэ. Германиин Социалис Нэгэдэмэл партиин энэ оной июниин 14-дэ нээгдэхээ байгаа VIII съездэ КПСС-эй делегацие эльгээхэ гэһэн СЕПГ-гэй ЦК-гай уряал немец нүхэд дамжуулба. Л. И. Брежнев тэрэ уряалайнь түлөө баясхалан хүргэбэ.

КПСС ба СЕПГ-гэй һанамжануудай бүхыдөө адли байһыень тэрэ уулзалга дахин харуулаад, үнэн сэдьхэлэй аха дүүгэй хани барисаанай оршон байдалда үнгэрбэ.

Сабшалан, бэлшээри һайжаруулха габшагай хоёр һара

ГАБШАГАЙ ШУУЛ

…лангай ургаса дээшэ… …жүүлгэ оруулха, га… …талаар республика …гай хоёр һарын со… …Зэдын аймагай Лени… …жэтэ колхозой лугово… …анизаторнууд сабшалан …ранхай, тошо ха… …наг шэбхэ зөөжэ байгаа. …техникээр түгэс зэбсэг… …сабшалангай-мелиоративна …ын 18-да жэгдэрэн хү… …лээ һэн. Хамта 9 трактор, машина, тэрэ тоодо «С-100», «ДТ-75», табан «Беларусь», хоёр самосвал автомашина наг шэбхэ зөөжэ байнхай.

Хоёр һарын туршада нилээд ехэ хүдэлмэри хэгдэхээр хараалагдана. Хамта 6000 гаран тонно наг шэбхэ тарялан, сабшалан дээрэ гаргагдаха юм. Мүн үнгэрэгшэ намартаа гаргагдаһан 13.600 тонно шэбхэ тараагдажа, газарай хүрьһэндэ оруулагдаха, 955 гектар сабшалан, 800-гаад гектар таряанай газар уһалагдаха. Үнгэрэгшэ үбэлдөө 250.000 кубометр тошон халяагдаа һэн. Мүнөө хүргэгдөөд байһан тошоной мүльһөөр 1300-гаад гектар сабшалан, тарялан уһалжа болохо байна.

Колхоздо луговодуудай 7 звено ажаллана. Тэдэнэй дунда Базар Дымчикович Домбоевой звено эрхимлэнэ. Хоёр хүн 40 мянган кубометр тошо халяагаа, мүнөө сабшалан дээрээ наг шэбхэ зөөлгэжэ байна.

Үнгэрэгшэ жэлдэ колхоз сабшалангай гектар бүриһөө дунда зэргээр 15,7 центнер ургаса хуряажа, хамта хори шахуу мянган центнер үбһэ бэлэдхэһэн һаа, мүнөө жэлдэ тэрээнһээшье ехэ үбһэ суглуулха зорилготой. Энээнэй тулада мүнөө хабартаа һайсахан ажаллаха хэрэгтэй болоно. Габшагай һарые эндэхид эмхитэйгээр захалжа, баян ургасын түлөө шангаар тэмсэхэ байһанаа харуулна.

Манай корр.

ХАМАГ ХАТААҺАНАЙ АШААР

…жэлэй саада тээ Хойто… …амитанай хүл табиха …хэлзэмэ намаг, шабар …бороод хүжэ ногоон ой …жэ байгша һэн.

…жэлнүүдтэ эндэ маштан …тракторнуудтай тусхай …улагдаһан колонно ерэ… …-Голой хооһон байһан …машина, техникын …аар зэдэлүүлээ һэн. …болоод байхада Дун…, Булнайн намагуудай …шугамдал сэхэ һу… …тиишээ татагдажа, …гол горхонууд руу …жа эхилээ. Тиигэжэ …татаагдаад, тэрэ газар… …ногоо сабшажа абаха, …малшье тариха арга…

…Туранай совхозой Хой… …делени бүхыдөө 1020 …; 350 га таряанай …лонхой. Ондоогоор хэ… …дань орхигдошоод бай… …дэрэ мүнөө 1500 үхэр, …адуун һүрэг үбэл, …гагдана.

…эндэхид сабшалангай га бүриһөө 12 центнер үбһэ хуряагаа. Илангаяа бэрхэ луговод Аюша Зарбактаевай даадаг звено өөһэдынгөө 150 гектар сабшалангай гектар бүриһөө 20 центнерһээ бага бэшэ үбһэ хуряажа абаа. Байгша ондошье тэдэнэр үбһэ ногооной үндэр баян ургаса абахын тула 1000 тонно шэбхэ гаргаад, мүнөөшье энэ хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлһээр. Эндэ «МТЗ-50» түхэлэй трактораар механизатор Иннокентий Базаров үдэртөө 10—12 эрьесэ хэжэ, 25—30 тонно шэбхэ гаргана.

Дүршэлтэй малшан Гарма Паданов өөрынгөө нүхэр Дулматай хоюулан тугал хүхүүлжэ түлжүүлдэг 52 үнеэдые харууһалха, эдеэлүүлхынгээ хажуугаар өөһэдынгөө даажа абаһан сабшалан дээрэ баһал ехэ юумэ хэнэ. Тэдэнэр нёдондо гектарай 15 центнер үбһэ абаа һэн.

— Өөһэдынгөө бэлэдхэһэн үбһэ үнеэд, тугалнуудтаа садатарынь эдюулжэ, хашалгүй ондо орожо байнабди. Малнайшье яһала тобир һайн. Жэлэй эхинһээ хойшо абтаһан 24 тугалнууднай тус тустаа шэгнүүрээ 990 граммаар нэмээгээ. Тиимэһээ урдаа хараха юумэмнай сабшалан лэ гээшэ,—гэжэ Гарма Генинович хөөрэнэ.

Сабшалан һайжаруулха габшагай хоёр һарын туршада Хойто-Голой отделениинхид баһал эршэмтэй шангаар хүдэлжэ байна.

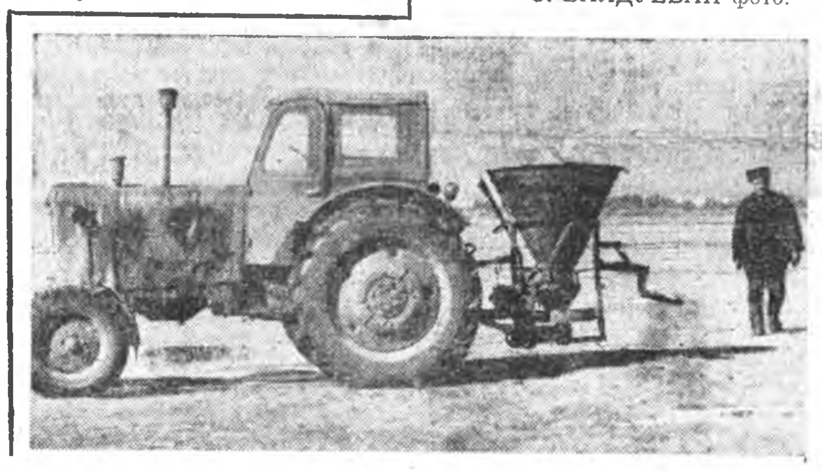
Ш. БАЙМИНОВ.

Түнхэнэй аймаг.

Загарайн аймагай XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой луговодууд сабшалан һайжаруулха габшагай хоёр һарын үедэ эмхитэйгээр ажаллажа байна. Эндэхид 1000 шахуу гектар сабшаланда минеральна үтэгжүүлгэ оруулха зорилготой. Колхозой механизаторнууд Михаил Зубакин, Геннадий Иванов гэгшэд Мангазей газарай 187 гектар сабшаланда үтэгжүүлгэ оруулжа эхилээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: механизатор М. Зубакин ажалдаа.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ЗУРГААН ХОНОГООР УРИДШАЛАН

…леспромхозой кол… …бэлэдхэхэ даабаряа …үүлэн дүүргэжэ, «За…» комбинат соогоо эр… …абаһаар. Эдэнэр нэгэдэхи …даабари болзор… …дүүргэхэ гэһэн социа… …жэлэй эхиндэ абаа бэлэй. …бэелүүлхын тула социа… …үргэнөөр дэлгэрүүлэн …түсхэлтэйгээр хүдэлөө. …150 мянган кубометр мо… …кварталайнгаа дааба… …хоногоор уридшалан…

Ажал хүдэлмэреэ һайн мэдэдэг, эрхим түрүү хүдэлмэришэд эндэ олон. Нүхэд Т. Е. Марков, Н. Ф. Соколов, Т. А. Данев болон С. Я. Яковлев гэгшэдэй даадаг бага комплексно бригадануудай модошод халаан бүриингөө даабариһаа гадуур 10 — 15 кубометр модо бэлэдхэжэ, түрүү ажалай үльгэр жэшээ харуулна. Бэшэшье олон хүдэлмэришэд габшагайгаар хүдэлнэ.

Энэ амжалтануудыень СССР-эй ой модоной, модо болбосоруулгын министерство, профсоюзай ЦК үндэрөөр сэгнэжэ, дамжуулгын Улаан туг нэгэдэхи мүнгэн шантайгаар барюулба. Итанциин леспромхозой Эрхилигэй пунктынхид хоёрдохи һуури, Онёогой леспромхозой Онёогой пунктынхид гурбадахи һууринуудые эзэлбэ.

Байгалай леспромхозой пунктнууд, бага комплексно бригаданууд, модо шэрэдэг автомашинануудай экипажнууд мүрысөөндэ эрхимлэхэ гэжэ яһала оролдоно. Котокель пунктын модошод ажалаа зүбөөр эмхидхэн хүдэлхэ мүртөө, оньһон техникээ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглана. Энээнэй ашаар модо бэлэдхэхэ даабаряа хододоо үлүүлэн дүүргэжэ байдаг.

Байгша оной февраль һара соо габшагай шангаар хүдэлжэ, даабаряа 3200 кубометрээр үлүүлэн дүүргээ. Тиигэжэ хүн бүридэ модо бэлэдхэхэ нормо 36 кубометрээр дээшэлүүлэгдээ, 5200 түхэригэй арьбалалта хэгдэһэн байна. Март һарые габшагайгаар ажаллажа үнгэргэбэ.

Н. ТЮРНЕВ.

ПАРТИИН ХЭРЭГ—АРАДАЙ ХЭРЭГ

ХҮН БҮХЭНЭЙ ХАРЮУСАЛГА ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ

Совхозоймнай коллектив түрэл Коммунис партиингаа XXIV съездын хүдэлмэриин хойноһоо ехэл анхаралтайгаар хаража, материалнуудыень шудалжа эхилбэ. Һаалишад, хонишод, шубуушад, механизаторнууд, таряашад—ажахын бүхы хүдэлмэришэд ажалайнгаа һүүлээр, үдэшэндөө сэнхир экранайнгаа урда һуужа, съезд дээрэ үгэ хэлэгшэдые шагнаһан, хараһан, тэдэнэй хэлэһэн үгэнүүд тушаа өөһэдынгөө һанамжа, бодол андалдан хөөрэлдэнэ. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, совхозоймнай хүдэлмэришэд Москваһаа аяар холо ажаһуубашье, съездэ хабаадалсаа гэжэ хэлэхэдэ алдуу болохогүй.

Нүхэр Л. И. Брежневэй тоосоото элидхэл уншаһанайнгаа удаа совхозоймнай суута хонишон **Б-Д. Цыбикжапов** иигэжэ мэдүүлбэ:

— Үнгэрһэн табан жэл соо оронойнгоо туйлаһан асари ехэ амжалтада бидэнэй хубита бии гэжэ һанахада, үшөө һайнаар хүдэлхэ урма зориг түрэнэ. Гүрэндэ таряан ажалай, мүн мал ажалай продукци худалдаха наймадахи табан жэлэйнгээ түсэб совхознай болзорһоонь урид дүүргээ һэн. Эндэ миниишье оруулһан хубита байха. Мүноо 100 эхэ хониноо 100 хурьга абаад байнаб. Нэгэшье толгой гарзада оруулангүй, 24 килограмм шэгнүүртэйгээр тушаахаб. Хүн бүхэн иигэжэ хүдэлхэ зэргэтэй гэжэ һананаб. Тиигэбэлнай эхэ оромнай юһэдэхи табан жэлдэ хараалһан түсэбөө үлүүлэн дүүргэхэ байха. Эдэ жэлнүүдэй туршада салин хүлһэмнайшье хараа байса дээшэлхэнь.

Нүхэр Цыбикжапов һанаһанаал хэлээ. Нээрээшье хүн бүхэнэй—хүтэлбэрилэгшэ, юрын хүдэлмэришэн бүхэнэй өөрынгөө урдахи харюусалгада үнэн зүрхэнһөө, һэшхэлээрээ хандадаг байгаа һаань, ажал хүдэлмэримнай урагшатайгаар ябаха, түсэб уялганууднай саг соогоо бэелүүлэгдэдэг байха һэн. Энээн тушаа партиин ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй тоосоото элидхэл дотор иигэжэ хэлэгдэнэ:

«Шиидхэбэри баталагдан абтахадаа тэрэнэй түлөө хэн харюусахаб гэжэ тон элитэ байха болоно». Нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэнүүд манай совхозой хүтэлбэрилхы зарим хүнүүдтэ сэхэ хабаатай. Жэшээнь, Зандинай 1-дэхи бригадын бригадир Д. Хабитуевай ажалые хараад үзэе. Энэ нүхэрнай дааһан уялгадаа харюусалгагүйгөөр хандадаг. Хэдэн хоногһоо хабарай тарилгада орохомнай. Гэтэр, тус отделени тарилгадаа бэлэн болоодүй. Юуб гэхэдэ, үбэлдөө тэрэнэй хүтэлбэри доро ажаллаһан механизаторнууд сеялкэнүүдээ тон муугаар заһабарилаа бшуу. Шалгажа үзэхэдэмнай, олон дутагдалнууд элирүүлэгдээ. Мүнөө хоёрдохёо заһабарилжа байна. Хэрбээ нүхэр Хабитуевай уялгадаа харюусалгатайгаар хандаа һаань, иимэ юумэн гарахагүй һэн. Тиихэдэ зарим хонишод үдэр хоног үнгэргэбэл хамаагүй гэһэншүүгээр ажалладаг.

Хонишодой 9 мянган толгой хурьга абахын хойноһоо үдэр, һүниие мэдэнгүй тэмсэжэ байхадань, Дамба Балжиров, Бальжир Эрдынеев гэгшэд түл абалгын үедэ хангалтагүйгөөр ажаллажа гараа. Тиигэжэ олохон хурьгадаа гарзалуулаа, эхэ хонидойньшье шадал тамир муу. Дааһан ажалдаа харюусалгагүйгөөр хандаһанһаа боложо, иимэ юумэн болоно бшуу. Һүүлэй байдалаар ажахыдамнай 7200 гаран хурьган абтаад байна.

КПСС-эй XXIV съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн мүрысөөндэ оролсон, совхозоймнай хүдэлмэришэд гүрэндэ мяха, үндэгэ худалдаха, оньһон техникээ тарилгада бэлдэхэ уялгануудаа саг соонь дүүргэжэ шадаа һэн. Гансал һүөөр лэ бэелүүлжэ шадаагүйбди.

Түрэл партиингаа XXIV съездын абаһан шиидхэбэринүүдые хүтэлбэри болгон, совхозоймнай коллектив юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэб үлүүлэн дүүргэхын тула бүри эршэмтэйгээр ажаллажа байна.

Н. НИМАЕВ,
Мухар-Шэбэрэй аймагай Суултын совхозой директор.

УРМАШАНГҮЙ ЯАХАБ ДАА

Бидэ, Нарһатын совхозой механизаторнууд, МТМ соогоо суглараад, КПСС-эй Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй элидхэлые һонирхон уншаабди.

Агуу партиин ударидалга доро совет арадайнгаа туйлаһан илалтануудаар үнэн зүрхэнһөө омогорхон, тэндэ манайшье хэһэн хүдэлмэриин хуби бии байһандань яаха аргагүй баясанабди.

Коммунис партиингаа съездые бидэнэр нэрэтэй солотойгоор угтахые оролдоод, зориһондоо хүрэбэбди. Юуб гэхэдэ, совхозойнгоо бүхы машина, техникые съездын нээгдэхэ үдэр хүрэтэр хабарай тарилгада бэлэн болгоһон байгаабди. Хүдөө ажахын машинануудые һайнаар ашаглаха, нарин нягтаар хадагалха талаар манай совхозой механизаторнууд 1969 ондо республика соогоо түрүү һуури эзэлһэн юм. Тиимэһээ ажалаймнай бүтээсэ болон шанар хододоо дээгүүр, һайн байна.

Арад зоной байдал һуудал һайжаруулхын тула парти, правительствамнай ехэ анхарал, оролдолго гаргана гээшэ. Тэрээндэнь үрэ дүн ехэтэй ажалаар харюусаха тухайгаа урмашангяар хөөрэлдэбэбди.

Ц-Д. БАЗАРОВ,
Нарһатын совхозой МТМ-е даагша.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указһаа

СССР-эй Нүүрһэнэй промышленностиин министерствын предприятинууд болон организацинуудай хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба алба хаагшадые СССР-эй орденууд, медальнуудаар шагнаха тухай

Нүүрһэнэй ба сланцева промышленностиие хүгжөөлгөөр табан жэлэй даабаринуудые амжалтатайгаар бэелүүлһэнэйнь түлөө иимэ хүнүүдые шагнаха гэбэл:

Буряадай АССР-һээ

ЛЕНИНЭЙ ОРДЕНООР

Даржаев Иринчин Дармаевичые —«Востсибуголь» комбинадай Галуута-Нуурай шахтоуправлениин директор.

ОКТЯБРИИН РЕВОЛЮЦИИН ОРДЕНООР

Коноваловь Петр Илларионовичые — «Востсибуголь» комбинадай Галуута-Нуурай шахтоуправлениин хүдэлмэришэн.

Можаров Валерий Спиридоновичые—«Востсибуголь» комбинадай Галуута-Нуурай шахтоуправлениин хүдэлмэришэн.

«АЖАЛАЙ УЛААН ТУГАЙ» ОРДЕНООР

Баканов Арсений Еремеевичые — «Востсибуголь» комбинадай Галуута-Нуурай шахтоуправлениин горно комбайнай машинист.

Медведев Павел Ивановичые — «Востсибуголь» комбинадай Галуута-Нуурай шахтоуправлениин партийна организациин секретарь.

Михалев Виктор Иннокентьевичые — «Востсибуголь» комбинадай Гусиноозёрскын автотранспортна предприятиин шофер.

Паткин Андрей Борисовичые—«Востсибуголь» комбинадай Галуута-Нуурай шахтоуправлениин проходчик.

Чукмасов Владимир Ивановичые — «Востсибуголь» комбинадай Галуута-Нуурай шахтоуправлениин проходчик.

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕНООР

Брылев Георгий Кузьмичые — «Востсибуголь» комбинадай Галуута-Нуурай шахтоуправлениин экскаваторай машинист.

Калашников Иван Арсентьевичые — «Востсибуголь» комбинадай Галуута-Нуурай шахтоуправлениин хүдэлмэришэн.

Кичигин Виктор Васильевичые—«Востсибуголь» комбинадай Галуута-Нуурай шахтоуправлениин мастер.

Хилалов Раис Хилаловичые — «Востсибуголь» комбинадай Галуута-Нуурай шахтоуправлениин электрослесарь.

Чернявский Николай Филипповичые — «Востсибуголь» комбинадай Галуута-Нуурай шахтоуправлениин хүдэлмэришэдэй хангалгын таһагай начальник.

Шкуратов Сергей Леонтьевичые—«Востсибуголь» комбинадай Галуута-Нуурай шахтоуправлениин экскаваторай машинист.

Яковлев Петр Степановичые — «Востсибуголь» комбинадай Галуута-Нуурай шахтоуправлениин директорэй орлогшо.

«ШЭН ГАБЬЯАТА АЖАЛАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Дряхлов Владимир Дмитриевичые—«Востсибуголь» комбинадай Гусиноозерскын автотранспортна предприятиин шофер.

Пискунов Александр Николаевичые—«Востсибуголь» комбинадай Галуута-Нуурай шахтоуправлениин столовын эдеэ шанагша.

Питиримов Сергей Михайловичые — «Востсибуголь» комбинадай Галуута-Нуурай шахтоуправлениин горно мастер.

«АЖАЛДАА ШАЛГАРҺАНАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Аверин Вениамин Васильевичые —«Востсибуголь» комбинадай Галуута- Нуурай шахтоуправлениин горно комбайнай машинист.

Брикова Надежда Ильиничнае — «Востсибуголь» комбинадай Галуута-Нуурай шахтоуправлениин штукатур-маляр.

Кузьмина Александра Андреевнае — «Востсибуголь» комбинадай Галуута-Нуурай шахтоуправлениин хүдэлмэришэн.

Около-Кулака Брий Антоновичые — «Востсибуголь» комбинадай Галуута-Нуурай шахтоуправлениин горно комбинадай машинист.

Серов Александр Корнеевичые—«Востсибуголь» комбинадай Галуута-Нуурай шахтоуправлениин слесарь.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРНЫЙ.
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1971 оной мартын 30.

ХҮН ТҮРЭЛТЭНЭЙ МҮШЭТЭ САГ ҮЕ

…оной апрелиин 12-то …Съезднүүдэй ордон соо, …най жолоодоһон «Вос…» онгосо замбуулин худар …арбан жэлэй ойдо, Кос… …үдэртэ зорюулагдаһан …аан болобо. Бүрил һая …XXIV съездын болоһон зал …глаан үнгэргэгдэбэ. Ма…ань дабшааха, эрдэм тех… …эршэмтэйгээр дэбжээхэ …ехэ программа баталһан …түхэтэ съездын делега… …айлшад суглаанда хабаа… …унда һуулсана. Замбуу… …жэлэн шудалха зорилго …ическэ революциин шу… …ринь, байгаалиие хүнэй …һөөр абаха хүсэтэ зэбсэ… …байха юм. Тиин замбуули… …нжэлэн шудалха зорил… …эхи табан жэлэй түсэб …дын Директивэнүүдтэ ба…

…Съезднүүдэй ордон …навтикада хабаатай пред… …ай хүдэлмэришэд, эрдэм… …укторнууд, инженернүүд, …техникэ ухаалан бүтээг… …гай партийна, совет ба …хинүүдэй түлөөлэгшэд, …гарнизоной сэрэгшэд.

…XXIV съезд дээрэ бай… …дүү партинуудай түлөө… …шалэн СССР-тэ түлөө… …ломатическа зурганнуу… …рилэгшэд, совет ба гадаа… …истнууд зал соо һуунад.

Нүхэд **Л. И. Брежнев, Г. И. Воронов, В. В. Гришин, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, Ф. Д. Кулаков, К. Т. Мазуров, Н. В. Подгорный, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, Ю. В. Андропов, П. Н. Демичев, Д. Ф. Устинов, И. В. Капитонов, К. Ф. Катушев, Б. Н. Пономарев, М. С. Соломенцовой,** СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшонорой, СССР-эй Министрнүүдэй, летчик-космонавтнуудай президиумдэ орожо ерэхэдэнь, тэндэ байгшад нэрьемэ альга ташалгаар угтабад.

Моссоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ **В. Ф. Промыслов** оршолой тобшо үгэ хэлэжэ, Москвагай ажалшадай түлөөлэгшэдэй, ниислэл хотын гарнизоной сэрэгшэдэй баярай суглаа нээбэ.

Советскэ Союзай Гимн зэдэлнэ.

СССР-эй Науканuудай академиин президент **М. В. Келдышэ** үгэ үгтэнэ.

— Советскэ Союзай Коммунис партиин XXIV съездын мэнэ һая дүүрэөд байһан гайхамшаг үедэ Космонавтикын үдэрые мүнөө жэл тэмдэглэжэ байнабди,—гээд М. В. Келдыш хэлэбэ.

Манай орон соо коммунизм байгуулгын шэнэ, томо шата тодорхойлһон, совет обществые дам саашадань хүгжөөлгын дэлгэрэнгы программа съезд гаргаба, юһэдэхи табан жэлэй түсэб тушаа Директивэнүүдые батална. Съездын шиидхэбэринүүдынь оронииемнай дам саашадань хүгжөөхэ жабхаланта программа мүн.

Замбуулин худар ниидэжэ ошохо гэжэ хүн түрэлтэн үни заяанһаа хойшо хүсэжэ байһан юм. Түрүүшын хэмэл одоной табигдаһанай һүүлээр оройдоо гурбан жэл үнгэрөөд байхада, арбан жэлэй саада тээ Советскэ Союзай гражданин Юрий Алексеевич Гагарин совет космодром дээрэһээ замбуулин худар хэнһээшье түрүүн ниидэжэ гараа һэн.

Замбуулин худар хүнэй ниидэлгэ бэелүүлхын тулада манай эрдэмтэд, инженернүүд, конструкторнууд, хүдэлмэришэд туйлай ехэ хүдэлмэри хэһэн байна. Ракетнэ ба космическа оньһото түхеэрэлгэ ухаалан зохёогшо элитэ ехэ конструктор академик Сергей Павлович Королевой хүтэлбэрилдэг коллектив «Восток» гэжэ замбуулинай онгосо ухаалан бүтээһэн байгаа. Тэрээндэнь бусадшье научна, конструкторска эмхинүүд, заводууд хамһалсаһан байба. Замбуулинай найдамтай һайн онгосо ухаалан бүтээхын, тэрэниие ниидхүүлхын, газартань бусаахын тулада научно-техническэ тон орёо, олон асуудал шиидхэхэ хэрэгтэй болоо һэн. Онгосые замбуулин худар абажа гараха ракетэ, онгосые өөрыень ухаалан бүтээхэ, жолоодохо, замбуулинай дайдада аминдаа ябахадаа космонавтнуудай өөһэдынгөө хүсөөр амидаран ажаллаха арга зохёохо, онгосые радиациин хүсэтэ элшэһээ хамгаалха, газарта бууха үедэнь халуун агаараар хамгаалха арга ухаалан зохёохо хэрэгтэй байба. Научна үргэн шэнжэлэлгэ, тэрэ тоодо түрүүшын хэмэл одонууд дээрэ хэгдэһэн шэнжэлэлгэ замбуулинай бүри дээдэ таладашье, мүн замбуулинай газарта дүтыншье хубидахи байдалые гүнзэгыгөөр шудалха арга олгобо. Замбуулинай ниидэлгын амита организмда ямар нүлөө үзүүлдэг тухай тоо, мэдээнүүд эли болоо бэлэй.

Замбуулин худар түрүүшынхэе ниидэхын тулада миил шадабари бэрхэ, эрдэм бэлигтэй бэшэ, тэрээнэйнтээ хажуугаар тон тэсэмтэй, эрэлхэг зоригтой, зүрхэтэй хүниие олохо хэрэгтэй байһан юм. Юрий Гагарин эгээл тиимэ хүн байба.

Замбуулинай дайда худар хүнэй нэбтэрэн орохо бодото арга … тухайда научна тон ехэ удха … нартай тошолол хэхэ арга замбуулин худар хүнэй түрүүшынхеэ ниидэһэн ушар олгоһон, одо мүшэдэй хоорондохи ниидэлгэ бэелүүлхэ түрүүшын алхам болоһон байна.

Тэрээнһээ хойшо үнгэрһэн жэлнүүд соо космонавтикада шэнэ, айхабтар ехэ амжалта туйлагдаба. Газар, мүн Газарта дүтын замбуулинай дайда ходо шэнжэлэгдэжэ байба. Һарые шэнжэлхэ талаар шухала үрэ дүн туйлагдаба. Газарта эгээл дүтын одо мүшэнүүд тухай шухаг мэдээнүүд абтаба.

Замбуулинда хүнэй удаан саг соо ажабайхаар, ажаллахаар,— орбитальна тиимэ удаан сагай станцинуудые ухаалан бүтээхэ зорилго космонавтикын хүгжэлтэ табиһан байба. Замбуулинай онгосые жолоодохо, тэдэ онгосонуудые уулзуулжа, замбуулинай зам дээрэ холбохо, замбуулинда удаан саг соо байхадань хүнэй амидарал, ажаллаха аргыень хангаха, гэхэ мэтын орёо асуудалнууд энээнтэй хамта шиидхэгдэхэ болоо һэн. Замбуулинай зам дээрэ станцинуудые бариха зорилгые шата дамжуулан шиидхэхэ зуураа, совет эрдэмтэд ба инженернүүд энэ талаар шухала олон юумэ хэһэн байна.

Совет космонавтнуудай хэнэйнь хэзээ ниидэһэн тухай, замбуулиндахи туршалгын түрүүшын станциин 1969 оной январьда бүтээгдэһэн тухайнь, «Союз-9» гэжэ онгосоор космонавтнууд А. Г. Николаев ба В. И. Севастьяновай аяар 18 сүүдхын туршэ соо ниидэһэн тухайнь академик хөөрэжэ үгэбэ. Космонавтнуудай удаан саг соо замбуулинда амжалтатайгаар хүдэлжэ шадахыень «Союз-9» гэжэ онгосын ниидэлгэ харуулаа.

Замбуулинай зам дээрэ удаан сагай станцинуудые барижа, тэдэнэй экипажнуудые һэлгэжэ байха гээшэ эрдэм техникын дэбжэлтэдэ угаа ехэ удха шанартай байха гэжэ тэмдэглээд, эрдэм наукын тиимэ станцинуудай урда нээжэ үгэхэ шэнэ ехэ арга боломжо дээрэ М. В. Келдыш тодорхойгоор тогтожо хэлэбэ. Һарые, газарта эгээн дүтын одо мүшэдые оньһото аппарадуудай туһаламжаар шэнжэлхэдээ, ехэ амжалта туйлаһан тухай СССР-эй Науканuудай академиин президент тэрэшэлэн хэлэбэ.

«Луна-16», «Луна-17» гэжэ оньһото станцинуудай ниидэлгэнь Ленинэй ойн баярай жэлдэ космонавтикада туйлагдаһан элитэ ехэ амжалта болобо. «Апполон» гэжэ онгосонуудай, «Луна-16» гэжэ станциин ниидэлгын үрөөр һарын дүрбэн ондоо районһоо шорой абтажа, Газарта асарагдаһан байгаа.

1970 оной ноябрьда һара дээрэ абаашажа буулгагдаһан совет Луноходой һара дээрэ амжалтатай һайнаар хүдэлжэ байгаашань замбуулиниие шэнжэлэн шудалха хэрэгтэхи шэнэ шатын эхи табина гээд эрдэмтэ тэмдэглэбэ. Газарһаа үгтэһэн команда дуулажа хүдэлдэг һарын нүүдэл лаборатори табан һара соо ажаллаха зуураа, научно-техническэ туйлай ехэ мэдээнүүдые дамжуулһан байна. Эрдэм техникын эрхим туйлалта хараада абажа байгуулагдаһан, эгээн лэ һайн оньһото приборнуудаар зэбсэглэгдэһэн тэрэ Луноход ашаглалгын эрхим һайн шанар харуулба.

Замбуулинай одо мүшэдые шэнжэлхэ шэнэ, үргэн ехэ арга боломжо космонавтика бии болгобо гээд М. В. Келдыш тэмдэглэбэ. Одо мүшэдэй хоорондохи ниидэлгэ хүн түрэлтэнэй хэдэг болохо саг ерэхэ гэжэ космонавтикын амжалтань аяар мүнөөнһөө харуулна. Гэбэшье энэмнай тон орёо хэрэг байна ха юм: тиимэ ниидэлгэ хэхын тулада олон жэлэй үсэд шангга ажал хэхэ, замбуулинай-ракетнэ шэнэ техникэ ухаалан бүтээхэ хэрэгтэй болохо. Одо мүшэдые шэнжэлхэ хүдэлмэри оньһото аппарадуудай туһаламжаар ойрын жэлнүүдтэ хэгдэхэ. Тэрэ мэтын автомадуудые хэрэглэхэдэ али зэргын үрэтэй һайн байһаниинь «Луна-16», «Луна-17»

(Түгэсхэлынь 3-дахи нюурта).

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө!

ЗАВОДОЙ КОММУНИСТНУУДАЙ ХУБИТА

Люба ехэхэн эсэнхэй. Гар хүлынь шалана, хэдэхэн минутын туршада амараад абаха дураниинь хүрэнэ. Теэд тиигэжэ болохогүй, — конвейер хүдэлжэ байна бшуу, зогсоохын аргагүй. Мал үүсэлэлгын эгээн лэ халуун үе ороод байһан юм.

Хажуудань Галина Гриф ерээд, урин дулааханаар:

— Эсээ гүш, Люба? Ошожо бага зэргэ амараад ерэ. Би эндэшни заахан хүдэлһүү, — гээд ажалынь хэжэ оробо. Арбаад минутын үнгэрөөд байхада Галина Николаевнае ондоо тээ ошоод хүдэлмэришэдтэ туһалжа, захяа заабари үгэжэ, өөрөөшье ажаллажа, харуулжа байхыень хараа һэм.

Бригадирай ажал, коммунистын сэдьхэл тиимэл ха юм. Хүдэлмэришэдтэ, илангаяа залуушуулда мэргэжэл шадабарья дээшэлүүлхэдэнь туһалха, бэрхэтэй байдалда ороболнь туһалха хэрэгтэй. Мүн халаанай даабариин дүүргэлтые хангахын тула оролдохо шухала.

Улаан-Үдын Ленинэй ордено мяха-консервын комбинадай мал үүсэлдэг заводой коммунистнуудай диилэнхи олонхинь үйлэдбэри дээрэ сэхэ ажалладаг, түрүү үүргэсэ бодото дээрэнь бэелүүлжэ, бусад нүхэдтөө ажалай жэшээ харуулан, тэдэнээ дахуулжа ябадаг юм.

Мүнөө з а в о д о й коммунистнууд бүхы хүсэ шадалаа мэргэжэл шадабарья ажалай шэнэ амжалта туйлаха хэрэгтэ элсүүлнэ. Эндэ бүхы арга боломжонууд — өөрын жэшээ, үндэр бүтээсэтэ ажал, хани ёһоной хөөрэлдөөн, КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдые тайлбарилан ойлгуулга, социалис мүрысөө эмхидхэлгэ гэхэ мэтэ булта хэрэглэгдэнэ. Тиихэдээ ямар гол зорилго табигданаб гэбэл, КПСС-эй XXIV съездын материалнуудые хүдэлмэришэн бүхэндэ һайса ойлгуулха болоно бшуу.

Коммунист Любовь Донская завод дээрээ түрүү хүдэлмэришэн гэжэ мэдээжэ. 12 жэлдэ мал үүсэлэгшээр ажаллана. Мэргэжэлынь хүнгэн бэшэ, хүсэ шадалшье хэрэгтэй. Сугтаа ажаллажа эхилһэн нүхэдэйнь олониинь мэргэжэлээ һэлгэһэн, эндэһээ гаража ошоһон байха. Хүниие хүсөөр нэгэ ажалдань барихын аргагүй ха юм. Бусад ямаршье ажал мүн лэ хэрэгтэй, хүндэтэй.

Зүгөөр Любовь Донская анханда шэлэһэн ажалаа орхиногүй.

— Алдар соло бэдэрээ юм бэзэ,—гэжэ заримашуул тэрээн тухай хэлсэдэг байгаа.

— Мүнгэндэ дуратай ха юм, — гээд нүгөөдүүлыньшье хэлсээ бэлэй.

Бодото дээрээ тэрэньшье, энэньшье бэшэ байшоо. Ондоошье ажалда ороо бол, тэды шэнээн дээшэшье мүнгэн олдохол байгаа, алдар солыншье хойноһоо гүйгөөгүй. Энэ ажал хэжэ шадахаб, энэ ажални зондо, коллективтэ хэрэгтэй юм гэжэ ойлгоһон туладаа коммунист хүнгэн ажалай, ехэ мүнгэнэй хойноһоо ябаагүй бшуу.

Теэд ганса Любовь Донская тиимэ хүн бэшэ ха юм даа. Федор Сластин, Надя Тухолова болон бусад олон коммунистнууд мүн лэ эндэ үни удаан хүдэлжэ, хүн зондоо хүндэтэй болонхой, мүнөө түрэл партиингаа ээлжээтэ съездые ажалай шэнэ амжалтануудаар угтаба.

Иимэ нэгэ ушар һанагдана. Шубуу үүсэлдэг цехтэ бэрхэшээлтэй байдал тохёолдобо. Бааза дээрэ шубууд олоор асарагданхай, үүсэлжэ үрдигдэнэгүй, газаа хүйтэн болонхой. Пятницын үдэр һэн. Үглөөдэр, нүгөөдэр амарха үдэрнүүд.

Цехэй начальник «эдэ шубуудаа үүсэлжэ дүүргэел даа» гэжэ халаанай дүүрэхын үедэ коллективтээ хандаба. Энээндэнь хүнүүд элдэб янзаар хандаа һэн.

— Халаан дүүрэнхэй, маанадые ажалдамнай бариха эрхэ танда байхагүй, — гэжэ нэгэниинь харюусаад, гэртээ харихаяа тухеэржэ эхилбэ.

Тиихэдэнь коммунист Надя Тухолова олоной дундаһаа гаража:

— Би үлэхэм. Ажаллаха хэрэгтэй ха юм, — гээд хэлээ һэн. Тэрэнэй жэшээгээр бусадшье олон хүдэлмэришэд үлэжэ, шубуудаа тэрэ үдэртөө үүсэлжэ дүүргээ һэн.

Коммунистын өөрын жэшээ гээшэ хүн зониие дахуулха эрхим аргануудай нэгэн болоно бшуу. Коммунистнуудаа хаража түс заводой бүхы коллектив ажаллана. Энэ заводойхид КПСС-эй XXIV съездын хүндэлэлдэ абаһан социалис уялгануудаа үни хада дүүргэнхэй. Үнгэрһэн жэлэй дүн согсолходо, хараалагдаһан нормоһоо гадуур 620 центнер мяхан абтаһан, өөхэнэй шанар һайжаруулагдаһан байгаа. Шэнэ юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын хоёр һарын даабари 5,8 процентээр үлүүлэгдэжэ, түсэбһөө гадуур 1470 центнер мяхан холодильнигта хадагалагдаа.

Съездын урда тээхи ажалай вахтын үдэрнүүдтэ үйлэдбэриин түрүүшүүлэй, шэнэ юумэ үүсхэгшэдэй тоо олошорно. «Мэргэжэлээрээ эрхим» гэһэн нэрэ зэргэдэ заводой 14 хүдэлмэришэд хүртэбэ. Тэдэнэй дунда Надежда Лысенко, Валентина Казазаева, Тамара Попова болон бусад бии.

Эдэ амжалтануудта комбинадай мал үүсэлдэг заводой коммунистнуудай ехэхэн хубита бии гэжэ һанагдана. Өөһэдынгөө эрхим ажалаар, үнэн үгөөр тэдэнэр коллективтэ ажалай шэнэ амжалтада уряалан элсүүлнэ ха юм. Коммунистнууд Л. Потапова, Н. Андреева бэрхэ агитаторнууд байһанаа эдэ үдэрнүүдтэ харуулаа. Орон дотор боложо байһан һонинууд тухай, комбинат, заводой ажал хэрэг тухай тэдэнэр үдэр бүхэндэ коллективтээ дуулгана.

Теэд туйлаһан, амжаһанаараа һанаагаа амарха гээшэмнай коммунистнуудта таарахагүй юм. Мүнөөнэй үе саг шэнэ эрилтэ, шэнэ зорилгонуудые табина.

Юһэдэхи табан жэлэй туршада **мяханай продукци гаргалгые 33—35 процентээр дээшэлүүлхэ** гэжэ КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй проект соо хараалагданхай.

Үйлэдбэриин хэмжээе иимэ ехээр дээшэлүүлхэ гээшэ мяханай комбинадай, мал үүсэлдэг заводой түүхэдэ үшөө байгаагүй юм.

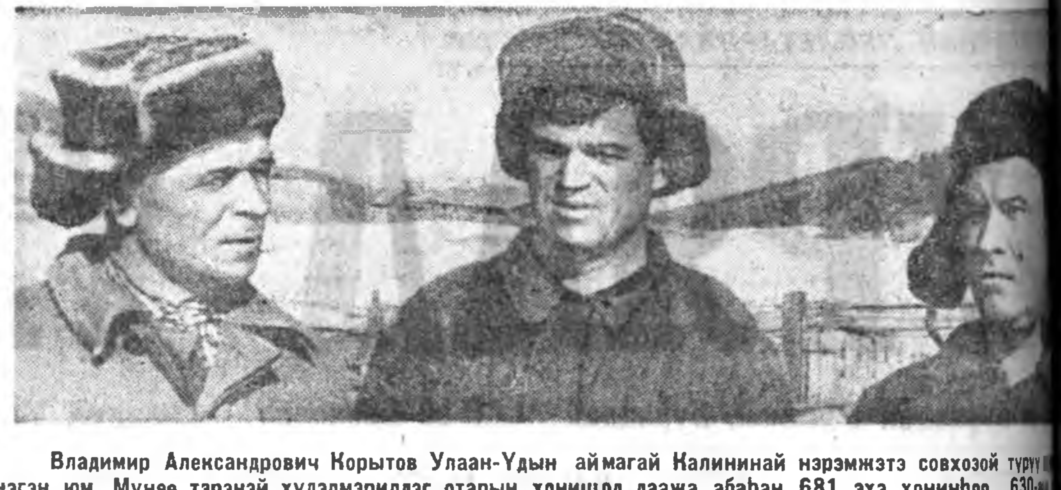
Партиин хараалһан түсэб ямар аргаар дүүргэлтэйб? Энээн тухай ехэ хөөрэлдөөн һаяхан үнгэрһэн партийна суглаан дээрэ болобо. Энэ табан жэлдэ гахайн, шубуунай мяха ехээр үйлэдбэрилэгдэдэг болохоор түсэблэгдэнхэй.

Эдэ мал үүсэлхэ, мяхыень саашадань болбосоруулхын тулада комбинадта **шубуу үүсэлдэг цех үргэдхэхэ, гахай үүсэлхэ шэнэ цех бариха** гэһэн дурадхал оруулһан байна.

Мүн бусадшье дурадхалнууд орооод, бэелүүлэгдэжэ эхилэнхэй. Желатинова цех һэльбэн үргэдхэгдэнэ, үйлэдбэриин технологи нарижуулагдана.

Шэнэ табан жэлэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэхын тулада юу хэлтэйб, ямар хэмжээнүүдые абалтайб гэһэн һанал бодолдо эндэхи коммунистнууд эдэ үдэрнүүдтэ гол анхаралаа хандуулна.

Г. ХАРЧЕНКО.

Владимир Александрович Корытов Улаан-Үдын аймагай Калининай нэрэмжэтэ совхозой түрүү ... нэгэн юм. Мүнөө тэрэнэй хүдэлмэрилдэг отарын хонишод даажа абаһан 681 эхэ хониниһоо 630-... абаад, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлжэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: отарын хонишод И. Е. Кириллов (зүүн гарһаа), отарые даагша В. А. Корытов, ... мяков.

А. НАГАСЛАЕВ...

ЗОРИЛГОЁО БЭЕЛҮҮЛХЭ АРГАТАЙБДИ

КПСС-эй ЦК-гай Директивэнүүдэй проект зүбшэн хэлсэгдэжэ байха үеэр совхозоймнай ажалшад шэнэ табан жэлэйнгээ түсэб, хараа зорилгонуудые үшөө дахин һайса шалгаһан, зарим тэды нэмэлтэнүүдые оруулһан бэлэй. Эндэ ажахымнай түрүүшүүл, мэргэжэлтэд үгэ хэлэхэдээ, гансашье туйлагдаһан амжалтануудаа дурдаа бэшэ, мүн усадхагдаагүй дутагдалнуудаа, арга боломжоёо элирүүлжэ, түргэн саг соо усадхахаар хэлсээ һэн.

Теэд тэрэ гэһээр һара үнгэрөө КПСС-эй XXIV съезд б о л о ж о, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй хэһэн Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй тоосоото элидхэл шагнаад байхадаа нилээд ехээр оморгохоо, баясаабди. Съезд дээрэ оронойнгоо экономикые улам бэхижүүлхэ, олон түмэн ажалшадайнгаа ажабайдалые бүри һайжаруулха шэнэ табан жэлэй асари ехэ программа зүбшэгдэжэ байна бшуу. Тиимэһээ совхозоймнай ажалшад сэдьхэл, зүрхэеэ хүдэлгэн омогорхоно.

Һүүлэй жэлнүүдтэ совхозоймнай малшад, таряашад газар таряалангай, мал ажалай продуктнуудые ехээр абаха, шанарыень һайжаруулха талаар горитойхон амжалта туйлаа һэн. Гансахан нёдондо ойн баярай жэлдэ үүсэлэгдэхэ малай түс бүриин шэгнүүр урзанданайхиһаа 41 килограммаар, хонин бүриһөө хайшалагдаха нооһо дунда зэргээр 34 граммаар дээшэлһэн байна. Тиихэдэ һү һаалишье горитойхон нэмээ.

Тиин эдэ тоонууд юу тайлбарилнаб? Нэгэдэхеэр, шэнэ табан жэлдэ ажахымнай хүгжэн дабшаха арга боломжын яһала бии байһые гэршэлнэ гээшэ.

Гэхэтэй хамта ажахымнай хүдэлмэришэд энэ жэлдэ түсэбһөө гадуур 300 центнер мяха, 400 центнер һү гүрэндэ тушаахаар харааланхай. Энээниие бэелүүлхын тула нэн түрүүлэн ниитынгээ малые хүсэд хүрэхэ үбһэ тэжээлээр хангаха байһамнай мэдээжэ. Гадна һаяын дүнгүүдые хаража үзэхэдэ, партиин XXIV съездын хүндэлэлдэ абаһан социалис уялгаяа совхозой ажалшад яһала амжалтатай дүүргээ. Мартын эхеэр гүрэндэ һү тушааха кварталаймнай түсэб сүм бэелүүлэгдэжэ, даабариһаа гадуур 200 центнер һүн тушаагдаһан байна. Тэрэшэлэн суглаанууд дээрэ совхозоймнай ажалшад гүрэндэ һү, мяха, нооһо элбэгээр тушаахаһаа гадна, шанарыень һайжаруулхаар хэлсэһэн, һүүлээрнь уданшьегүй һүнэй шанар һайжаруулхаар аймагайнгаа бүхы һаалишадта хандаһан бэлэй. Тэрэ хандалгадань иигэжэ хэлэгдэнхэй: «Тушаагдаһан һүн сэбэрээрээ 1-дэхи, 2-дохи группаһаа доошо бэшэ, 17—18 градусһаа дээшэ бэшэ гашалангиртай, 3,9 процентһээ бага бэшэ тоһолиг байха зэргэтэй».

Иимэ һү гүрэндэ тушаахадамнай совхозоймнай олзо орошо нилээд нэмэхэ байна. Хэрбээ тусгаар хэмһээ ехэ гашалангиртай центнер һү гүрэндэ тушаахада табан түхэригөөр гарзатаха байһанаа һаалишаднай һайн мэдэхэ тула иимэ үүсхэл гаргахаар шиидээ юм. Тиигэжэ һаалишад, малшадаймнай яажашье һаань тушааһан продукциингаа шанар эрид һайжаруулжа, ажахынгаа олзо доход улам нэмээхээр хараалһан, һайн шанартай мяха, һү тушааһан малшад, һаалишадта нэмэлтэ түлбэри түлэхөөр түсэблэнхэйбди. Тэрэшэлэн ... най һаалишад хүрш... нэрэмжэтэ колхоздо ... дүршэлөө халан абалс... хи һаалишадтай ... шиидэнхэй юм.

Табан жэлэй турша ... миллиард түхэриг хүдөө... гаргашалагдаха гэжэ ... элидхэл соо хэлэгд... Тиин энэ айхабтар ех... зөөри, гамтайгаар ... абтаһан шэнэ машина, ... ашаг ехэтэйгээр хүдэл... һамнай элитэ. Эгээл ... парти, правительствын... ажахы хүгжөөлгэдэ иимэ ... хандуулхадань, доторой... боломжо гүйсэд хэрэг... жа яашье болохогүй ... мэдэнэбди.

Шэнэ табан жэлдэ ... экономико улам ... ашаг олзотой болгохын ... түрүүлэн малайнгаа ... олошоруулан, үүлтэрые... жаруулһанайнгаа ашаар ... нооһо ехээр абадаг боло... тэйбди. Тэрэшэлэн нута... лангаа; бэлшээриеэ һай... хүсэд хүрэхэ шэмэтэ тэжэ... жа абаха, нэгэ үгөөр хэл... тар газар бүхэнэйнгөө аш... дээшэлүүлхээр хараал... Мүн тиихэдэ минерални... жүүлгэ ехээр оруулжа, ... риин һубаг, ханааб шэн... ха, хаалта, сөөрэмүүды... үбһэ ногооной, ороо... баян ургаса ургуулхаар ... нэбди. Байгша ондо сов... луговодууд намаг на... һан 100 гектар газар ... һайжаруулжа, сабшалан... гэдхэхэ. Хойшодоо энэ хүр... мнай бүри үргэнөөр ... хаар хараалагдана.

Урзанда Танган гэжэ ... дошо болдогтой, һөөг бур... дарагдаһан хорёод гектар... лэжэ, һайжаруулһанай... нёдондо 500-гаад цент... хуряажа абаа һэмди.

Мүнөө ажахымнай ... хабарайнгаа тарилгада гү... даа бэлдэжэ байнхай. Үр... рэнгэмнайшье тарилгын ... хүргэгдэжэ бэлэн болонхой... шина, техникэмнайшье ... гоо заһагдаа.

Мүнөө үедэ манай Хур... най совхозой ажалшад бүх... хүсэ шадал, арга боломж... сүүлэн коммунис партиин... биһан хараа түсэб сүм ... хээр зоригжонхой.

Б. БУ...
Хурамхаанай сов... парткомой секр...

ХҮҮРГЭ БАРИГШАД

ЗУРАГЛАЛ

Үдэшэлэн багта түргэн дошхон урасхалтай Онёо голой эрьедэ хүрэжэ ерэн сасуу, барилгашад машина дээрэһээ зэр зэмсэгүүдээ, брезент палаткаяа буулгабад. Бригадир Леонид Иванович Колмаков хүн бүхэндэ даабари үгэхэ зуураа:

— Харанхы болохоһоо урид палаткаяа татаха хэрэгтэй. Шэнэ газартаа хэр таараха зомди. Багатанаан лэ олон хэбэртэй. Бидэниие зобоохонь лэ гээшэ, — гэжэ хөөрэнэ.

— Түрүүшынхиеэ иигэжэ ябаһан зон бэшэлди. Бидэнэй габшагай шангаар хүдэлөөд эхилхэдэ, батаганаануудшье дүтэ нааша орохогүйл, — гээд барилгашадай нэгэн энеэбхилнэ. Уданшьегүй палатка бүхэндэ бахананууд зоогдобо. Зарим нэгэн сайгаа шанахаар бэлэдхэл хэжэ байнад. Эдэ бүгэдые бригадир Леонид Иванович Колмаков хаража байхадаа баясан: «иимэ зонтой хаанашье ябахада урматай лэ. Ямаршье бэрхэшээлнүүдые зоболонгүйгөөр дабажа гарахаш» гэжэ дотороо сэдьхэн, барилгашан Мүнхэ Балжанович Дармаевые дуудаба. Гал носооха гэжэ бэлдэжэ байһан Мүнхэ бригадиртаа дүтэлбэ...

Мүнхэтэй хамта Леонид Иванович аяар юһэн жэл соо хүдэлжэ байна. Хэды олон гэр байрануудые барьяа гээшэб! Тоолоժо барахаар бэшэл. Онёогой леспромхозой модошодой ажаһууха «Юбилейный» тосхоной түрүүшын гэрнүүдые табилсажа эхилхэдээ, эгээл иигэжэ палатка соо байрлаа һэмнай. Мүнөө «Юбилейный» тосхон танигдахаар бэшэ болотороо ургаа. Байрын хоёр дабхар гэрнүүд эндэ баригдаа, баригдажашье байһаар. Шэнэ байра соо түбхинэн ороһон модошод зохидоор сүлөө сагаа үнгэргэнэ. «Эдэнэр барилгашадта сохом лэ һайниие хүргэжэ байгаа ёһотой» гэжэ һанахадаа Леонид Иванович бүришье баясаһан хэбэртэй хажуудаа ерээд байһан Мүнхэдэ хандаба:

—Уһанай эрьедэ ошоод ерэел даа. Хаанаһаань барилгаяа эхилхээ түсэблэе. Тэрэгүйгөөр биратай юумэн хэгдэхэгүй, — гээд тэрэ хэлэбэ.

Ямаршье барилга хэхээр ерэхэдээ тэрэ эгээл түрүүн Мүнхэтэй һанал бодолоо хубаалдадаг. Энэ хоёр бэе бэедээ ехэл дадаһан. Хори нютагай үбэр талаһаа эхи абажа ерэһэн Онёо гол дошхон хүлэгтэл собхорон, сэнхир хүхэ урасхалаа баруун хойшонь Байгал уруу туужал байна. Дошхон түргэн урасхалтай Онёо гол тухай домог зугаануудые Мүнхэ бага ябахадаа яһала дууляһан байха. ...Баянгол нютагай тала дайдануудые уһаар хушажа, хүн зондо нилээд бэрхэшээлнүүдые тохёолдуулдаг байһан. Хада уулануудай хоймorто ургажа байһан нарһан, шэнэһэн мододые үндэһэтэйнь унагаажархидаг хэрзэгы зантай Онёо гол сэнхир долгёо салгидуулан урдана.

Урдань энэ голдо хүүргэ бариха гэжэ хүнэй хэлээ һаа, нютагай зон эндүүрһэн ябадал гэхэ һэн. Гэбэшье «Иркутсклесстрой» трестын Баргажанай барилга-хабсаралгын управлениин барилгашад энэ гол дээгүүр хүүргэ барихаар шиидэбэ ха юм. Тиигэжэ эндэ барилгын материал зөөжэ эхилээ бэлэй. Тэрэнэй удаа Леонид Иванович Колмаковой барилгашад хүүргэ барилсаха болобо. Мүнөө Мүнхэ Балжанович Дармаев бригадиртайгаа хамта асарагдаһан материал шалгажа үзэнэд.

— Бахананууд хүрэхөөр лэ хэбэртэй. Тиигэбэл үглөөдэрһөө заримамнай бахананаа зоожо эхилэг, — гээд Мүнхэ Балжановичай хэлэхэдэ бригадирынь:

— Тиигэе, тиигэе. Һайн хүн ходол зүб заабари хэлэдэг гээшэ, — гээд дэмжэбэ.

Хүүргэ бариха гээшэмнай гэр бариһан шэнги бэшэл ха юм даа. Теэд энэмнай юрын хүүргэ бэшэ. 20—30 кубометр модо ашаалһан хүсэтэ машинануудай үдэр һүнигүй ябажа байха хүүргэ ха юм. Бүхөөр, һайнаар лэ бариха хэрэгтэй. Онёо гол зэрлигээр аашалаа һаа, бариһан хүүргынь хуу татаад хаяхадаа ядахашьегүй. Хүүргын шанарые хүнһөө гадна, байгаали шалгаха болоно. Иимэ харюусалгатай хүдэлмэри Л. Колмаковой бригадада дэмы даалгагдаагүй.

Эндэ «алтан гартай» барилгашад олон ха юм. Теэд эдэнэр түрүүшынгээ хүүргэ барихаяа байна бэшэл. Онёогой леспромхозой модо шэрэдэг харгынуудта дайралдадаг горхонууд дээрэ эдэнэр тоогүй олон хүүргэнүүдые бариһан. Гэбэшье энэ түргэн дошхон Онёо гол дээрэ 190 метр утатай хүүргэ барихань тиимэшье бэлэн бэшэ һэн.

Хэдэхэн үдэр соо бахананууда зоожо дүүргэбэд. Тэдэнээ дунданъ холбохо гэжэ байтарнь хура борооһон адхаржа, Онёо гол эрьеһээ халяа һэн. Барилгашадай һанаае зобоотоо. Арайшье гэжэ зооһон баханануудыень һуга татажа хаяхань ойрохоно болоод байба.

Уһанай һуухада барилгашад баханануудаа шалгажа үзэбэд. Тэдэнь гүнзэгыгөөр зоогдоһон тула хүдэлөөгүй байба.

— Хүбүүд, бэрхэл гээшэт! Һайн шанартайгаар хүдэлмэреэ бүтээһэн байгаат. Барилгаяа саашадань үргэлжэлүүлэе,—гэжэ Леонид Иванович хэлэжэ байгаа һэн. Табан һарын хугасаада хүүргэ бариха даабаряа дүрбэн һара соо барижа дүүргээд, ашаглалгада тушаагаа бэлэй. Иимэ ехэ хүүргэ богонихон болзор соо һайн шанартайгаар бариһандань Баргажанай барилга-хабсаралгын управлениин дирекци, партийна болон профсоюзай организаци барилгашадта мүнгэн шан барюулаа бэлэй.

Эдэнэр мүнөө Аргата гол дээрэ хүүргэ барижа байнад. Онёо гол дээрэ бариһан хүүргэһээ үшөө 100 метрээр ута болохо. Энэ барилгала байгша оной июнь һара соо ашаглалгада тушаахаар шиидэнхэй. Удаань түргэн урасхалтай Гаарга гол дээрэ хүүргэ бариха гэһэн зорилго эдэнэй урда табигданхай. Тэндэ хүүргэ барижа дүүргэхэдэнь, Майск—Баргажанай адаг хоёрой хоорондо ашаанай автомашинануудай ябаха шэнэ харгы нээгдэхэ юм. Хурамхаанай леспромхозой модошод отолһон модоёо уһаар урадхуулхаяа болижо, хүсэтэ машинануудаар Баргажанай адаг хүрэтэр шэрэдэг болохонь. Барилгашадай түргэнөөр хүүргэнүүдые барьяа һаань, дүтын саг соо шэнэ харгы нээгдэхэ. Энэ зорилгые Колмаковой бригадын дархашуул, коммунист Мүнхэ Балжанович Дармаев һайн ойлгодог. Тиимэһээл ажал хүдэлмэреэ зүбөөр эмхидхэнэ. Энээнэй ашаар халаанайнгаа даабари хододоо 125—130 процент дүүргэжэ байна.

Мүнхэ Балжанович Дармаев хамта хүдэлдэг нүхэдтөө шанга эрилтэ табижа шададаг. Ажал хүдэлмэреэ эмхидхэхэдэнь бригадиртаа саг үргэлжэ туһа үзүүлдэг. Мүнхэ эдир залуу наһанһаа барилгада хүдэлжэ, нилээд дүй дүршэлтэй болоһон хүн. Тиимэһээ нүхэдтөө жэшээ харуулна. Эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлжэ байһанайнгаа түлөө үнгэрһэн жэлдэ Мүнхэ Балжанович Дармаев «Ойн баярай» медальда хүртөө. Харин байгша оной январь һара соо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаһан байна. Коммунист Мүнхэ Дармаев партиингаа XXIV съездые ажалай амжалтаар угтаһандаа урматай. Тэрэ мүнөө хүсэ шадалаа гамнангүй, улам эршэмтэйгээр ажаллана.

К. ЖАМЬЯНОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: М. Б. Дармаев.
С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ХОНИШОД ҺАНААГАА ЮУНДЭ ЗОБОНОБ?

ШИИДХЭГДЭХЭЭР БОЛОҺОН АСУУДАЛ

Арадай ажахын шухала һалбарние—хүдөө ажахые саашадань хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ, газар таряалангай, мал ажалай продуктнуудые бүри ехээр үйлэдбэрилхэ ба бэлэдхэхэ, ерэхэ табан жэлэй туршада колхоз, совхозуудай материально-техническэ үндэһэ һуури э р и д һайжаруулха тухай КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүд соо үргэн ехэ программа хараалагдаһан байна. Хүдөө ажахые хүтэлбэрилгын талаар бии байһан дутагдалнуудаа усадхаха, арга боломжонуудаа гүйсэд һайнаар хэрэглэхэ хэмжээ ябуулганууд тушаа мүн лэ тодорхойгоор хэлэгдэнэ. Эгээл тиимэһээнь бидэ хонишод парти, правительствынгаа табиһан эдэ зорилгонуудые бэелүүлхын түлөө хамаг хүсэеэ элсүүлэн ажаллаха байһамнай элитэ.

Манай совхозой гол шухала һалбаринуудай нэгэн болохо хонин ажал һүүлэй жэлнүүдтэ нилээд хүгжөө. Тиигэжэ ажахымнай оруулһан бүхы олзо доходой хахадынь шахуу хонин ажалһаа абтадаг болонхой гэхэдэ алдуу болохогүй. Энэнь юунһээб гэбэл, нэн түрүүлэн хонидоймнай үүлтэр һайжаржа, ашаг шэмэнь дээшэлээ бшуу. Урдандаа бүхы нүрэг хониднай шэрүүбтэр нооһотой, бэеэр бага, нютагай үүлтэрэй байһаниинь хэндэшье мэдээжэ. Тиин он жэлнүүдэй ошохо тудам баруунай область, хизаарнуудһаа нарибтар нооһотой, мяхалиг үүлтэрэй хусануудые худалдан абажа, хонидойнгоо үүлтэрыень һайжаруулха хүдэлмэри үргэн дэлисэтэйгээр ябуулагдажа захалаа һэн. Тиигэжэл оролдоһонойнгоо ашаар байн байтараа нютагаймнай эрхэ байдалда таарангы хонидтой болоогдоо. Тиибэшье энэ ажалаа замхаангүй, бүри һайн үүлтэртэй хони үсхэбэрилхын түлөө нилээд оролдогдоо гээшэ.

Мүнөө үедэ совхозоймнай тушаадаг нооһоной ехэнхи хубинь нарин, 1 классайхяар сэгнэгдэдэг болонхой. Тиихэдэ урдандаа үүсэлэгдэхээр тушаагдаһан хонин бүхэн дунда зэргын 28—30 килограмм шэгнүүртэй байбал, мүнөө 37—40 килограммда хүрэнэ. Эдэ бүхы тоонууд юу тайлбарилнаб гэбэл, ажахымнай хонишодой, мэргэжэлтэдэй олон жэлэй туршада үсэд нэтэрүүгээр оролдожо туйлаһан амжалтын дүнгүүд гээшэ.

Үнгэрһэн табан жэлэй дүнгүүдые урдахи жэлнүүдэйхитэй сасуулан харабал, тиимэшье гайхамаар, һанаһанда хүрэмөөр илалта туйлагдаагүй гэжэ сэхэ хэлэлтэй. Хэнэйшье мэдэхээр, он жэлнүүдэй ошохо тудам хонидоймнай тоо толгой нилээд олошорбошье, ашаг шэмэнь биратай дээшэлнэгүй. Хонин бүриһөө абтадаг нооһоной, мяханай хэмжээн һүүлэй жэлнүүдтэ нэгэл хирэндээ байһаар. Зүгөөр энэ зогсолто юун дээрэһээб гэжэ харабал, нэгэдэхеэр, ажахыдамнай хонидой, илангаяа хурьгадай үхэл гарза үшөөл ехэ байна бшуу. Энээнһээ боложо жэл бүхэндэ хэды ехэ нооһон, мяхан хиидэ хосорно гээшэб?

Эдэ бүхы дутагдалнуудаа эрид усадхахын тула бидэ нэн түрүүлэн хонин ажалда таарахаар бэрхэ хүнүүдые бэлдэхэ ёһотойбди.

Мүнөөшье абаад харахада, ажахымнай олонхи отарануудта хоклшод, хурьгашадаар ажаллаха хүнүүдэй дуталдаһан дээрэһээ шахардуу байдал тохёолдонхой. Совхозоймнай бүхы отарануудта диилэнхидээ үглөө мүнөө пенсидэ гараха дүтэлһэн гү, али дүй дүршэлгүй ябуул хүнүүд ажаллана. Тиимэһээ ажахымнай гол баялиг болохо хонин һүрэг найдамтай эзэнһээ һалажа, һайжарха бэшэ улам доройтоно бшуу.

Хони, мал адуулхань барагтайл юм ааб даа. Үбһэ тэжээлэйнь байгаа һаа, хооллоод лэ байхада яаха һэм. Зун, намартаа газар дайдынь хэшэг үргэдэг ха юм гэжэ зарим нэгэн сэсэрхэдэг. Энэ тон буруу. Эрдэм наукын хурдан түргэнөөр хүгжэжэ байгаа мүнөө үедэ хонин ажалда хүдэлмэрилһэн жиирэй хонишод даалгагдаһан хүдэлмэридөө шэнэ онол аргануудые нэбтэрүүлхын түлөө баһал оролдохо шухала. Энээнгүйгөөр гүрэн түргынгөө табиһан асари ехэ хараа зорилгонуудые яагаад түргэн саг соо бэелүүлхэбши? Теэд хүдөө ажахын эрдэмтэдэй, түрүү хонишодой туйлаһан онол аргануудые хүн бүхэнэй ажалдаа нэбтэрүүлхэнь тиимэшье хялбар хэрэг бэшэ. Энээниие бэелүүлхын тула нилээд тэсэбэри, оролдолго хэрэгтэй. Зүгөөр дээрэ дурсагдагша хүнүүдэй гарта энэ яашье дүүргэгдэжэ бирагдахагүйнь элитэ. Юуб гэбэл, эдэнэрнай юрэл үдэрөө үнгэргэжэ байһан шуу. Хэрбээ тиимэ бэрхэ, оролдосотой хонишодоор олошорхын тула бидэ залуу үетэнөө мүнөөнһөө энэ ажалда дадхааха ёһотой байнабди.

Манай совхоздо ажалдаа шунахай, дүй дүршэлөөр баян хонишод яһала бии. Жэшээлбэл, Иннокентий Михайлович Евсюковые абажа харыт. Жэл бүхэндэ энэ нүхэрнай хонин бүриһөө хурьга абажа, ехэ нооһо хайшалдагаараа гансашье аймаг дотороо бэшэ, мүн республика соогоо холуур суурханхай. Үгышье һаа, Арьбажалай хонишон Цырен-Дулма Эрдынеевна Дармаева һүүлэй жэлнүүдтэ эрхим дүнгүүдые туйлажа, түрүүшүүлэй зэргэдэ ябалсана гээшэ.

Жэл бүхэндэ Ацагадай, Эрхирэгэй дунда һургуули хэдэн арбаад хүбүүд, басагад түгэсхэдэг. Теэд эдэнэрнай һүүлэй үедэ түрэл ажахыдаа үлэжэ ажаллахаяа огтолон болинхой. Урдандаа дунда һургуули түгэсхэгшэд түрэл ажахыдаа үлэжэ, нэгэ гү, али хоёр жэлэй туршада хүдэлмэрилхөөр һайн һайхан үүсхэл гаргагша бэлэй. Мүнөө энэ заншалынь мартагдашанхай. Теэд энээндэ бидэ өөһэдөөл гэмтэй байһанаа мэдэрнэбди. Совхозой ажалшад, багшанар бултадаа сугларжа, энээн тушаа хөөрэлдэхэ, иимэрхүү хүдэлмэри һургуули түгэсхэгшэдэй дунда үргэнөөр ябуулха байгаа. Хэрбээ һургуули совхоз хоёрой хоорондоо нягта холбоотой байгаа һаань, малшад, хонишодоор дуталдаха ябадал усадхагдахал һэн.

Тэрэшэлэн мүнөөшье хүрэтэрөө хонишодой ажал нилээд хүшэр хүндэ байһаар. Илангаяа түл абалгын үедэ хонишод, хурьгашад хүдэлмэридөө хэды дарагдабашье, тэрээхэн бии байгаа сүлөө сагаа хүхюун сэнгэлигээр үнгэргэхэ аргагүйдэнэ. Энээнһээ уламжалан түрүүшынгээ жэл хонишоноор ажаллажа байһан залуушуулнай зоригоо мохожо, хойшодоо энэ ажалда хүдэлмэрилхэеэ гол таһа арсадаг, үнгэржэ ерэхэдээ хото город худар хулжана гээшэ. Тиимэһээ ерээдүйн халаан тухай мүнөөнһөө бодохо гол шухалада тоологдоно.

Хоёрдохёор, һүүлэй жэлнүүдтэ ажахыдамнай түрүү хонишодой дүй дүршэл халан абаха талаар ямаршье хүдэлмэри ябуулагдахаяа болишоо. Нёдондо, урзанда жэлэй саада тээ һэн гү даа, аймагай түбтэ хонишодой мэргэжэл дээшэлүүлхэ тусхай курса нээгдэдэг һэн. Тэндэ ошожо һуралсаһан хонишод зооветеринарна мэргэжэлтэдэй заабаринуудые, эрдэмтэдэй түрүү онол аргануудые гүйсэд шудалдаг байһан юм. Үшөө тиихэдэ хонишод, һаалишадые бэлдэхэ хүдөө ажахын мэргэжэлэй тусхай училищи хаанашьеб нээгдэхээр хэлсэгдэһэн аад, мүнөө абяа аниргүй болонхой. Хэрбээ иимэ училищи, һургуулиин эмхидхэгдэбэл, нилээд аша туһатай байха һэн гэжэ һанагдана.

Хони малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхын тула нэн түрүүлэн бардам хүрэхөөр үбһэ тэжээл хуряажа абаха байһамнай хэндэшье мэдээжэ. Тиимын тула сабшалан, бэлшээриеэ үндэһөөрнь һайжаруулжа, наг шэбхэ ехээр гаргажа, минеральна үтэгжүүлгэ оруулха, тиигэжэл үбһэ ногооной ургаса эрид дээшэлүүлхэ аргатайбди.

Һүүлэй жэлнүүдтэ сабшалан бэлшээриеэ эзэтэй болгохо, һайса уһалжа, үтэгжүүлхэ талаар яһала ехэ хүдэлмэри хэгдэдэг болонхой. Уһалууриин шэнэ һубаг ханаабуудшье татагдаа, заһабарилагдаа. Хабар бүхэндэ сабшалан, таряалан һайжаруулха лугомелиоративна отряд, звенонууд эмхидхэгдэдэг. Тиигэжэ нуга сабшаландаа наг шэбхэ зөөжэ тараадаг байнабди.

Энэ ажал ажахы доторнай һанаһанда хүрэмөөр үшөөл ябуулагданагүй. Хэрбээ сабшаландаа таряаландал адли хандадаг болобол ниитымнай адууһа мал үбһэ тэжээлээр хүсэд хүрэхөөр хангагдаха һэн. Мүнөө совхозоймнай эхэ хонин бүхэндэ сүүдхын оройдоол 500 грамм үбһэн, 150 грамм талха таряанай зүйл хүртэнэ. Энэ рацион жэшээлэшэгүй бага гээшэ ааб даа. Иимэ тэжээлдэ харууһалагдажа байһан хониднай хурьгадаа ядамаггүй садхаахаар гээшэ гү? Үгы. Тэжээлэйл дутамагһаа хони хурьгадай үхэхэ гарзалханъ хаа хаанагүй үзэгдэнэ бшуу.

Үшөө тиихэдэ бэлшээри тухай хэлэбэл, зун, намарай сагта нилээд хүшэр болохоёо ядагшагүй. Хура бороогүй, шииг нойтоор бага жэлнүүдтэ бэлшээримнай сайһаар шатадаг, диилэнхидээ уһалагдаха аргагүй хадын ташалан, майла юм. Хэрбээ мүнөө үедэ хэлсэгдэдэг хорёологдомол, һайжаруулагдаһан бэлшээритэй болоо һаа, энэ бэрхэшээлһээ гарахаар хабди. Теэд энээн тушаа хэншье һана... нагүй.

Гурбадахяар, үүлтэр ... руулха хүдэлмэри тухай ... хэлэлтэй. Урдандаа хо... үүлтэрыень һайжаруулха ... ри эмхитэйгээр ябуул... гаа гэжэ дээрэ хэлэгд...

Үнгэрһэн жэлнүүдэй ... абаад харахада, энэ аж... һайнаар ябуулагдахаа... гэжэ сэхэ хэлэлтэй. Хэ... саада тээ совхозоймнай ... тэд, хонидоо класс класс... гажа, тусхай отарану... бүридхэдэг һэн. Мүнөө эн... мэриин алдагдахада ... янза бүриин нооһото... худхаралдажа, ямар ... хэдыдэхи классай бай... руулхын аргагүй болог... минии һанахада, хонидоо з... ска үүлтэрэй хусануудай... жүүлбэлнай зүйтэй ... бидэ алтайн гү, али гр... шье байг, хамаагүй, ... лэ үрэжүүлдэг болон... мэһээ саашадаа энэ асуу... дөөр шиидхэгдэхэ ... дагдана.

Хони үсхэбэрилгэ ... тайшье, хүндэтэйшье хэр... баялигаа улам үргэдх... хонишод бүхэн, ... хүтэлбэрилэгшэдшье, ... шье нэгэн доро оролдо... бди. Тиигэжэ ажаллаб... зорилгомнай саг дарыда... лэгдэжэ, хони үсхэбэри... хынуудай олзо доход эрид ... хэ байна бшуу.

Б-Ц. ШИРА...
Эрхирэгэй сов... Ацагадай отде... ахалагша ...
Загарайн аймаг.

Уран гартын бүтээл

МОСКВА. Эмилий Эмильевич Клосс Судна бүтээлгын промыш...ностиин министерствэдэ конструктораар хүдэлһэн байгаа. Тэ...эй зохёожо бүтээһэн онгосонууд, катернуудаар спортсменүүд ...даг, загаһашад тэдэниинь хэрэглэдэг һэн.

Теэд Эмилий Эмильвич зүрхэнэй үбшэнтэй боложо, конструк...раймгаа ажалые орхиһон юм. Больницада удаан саг соо хэбтээд, ...шье хэнгүй байһаар уй гашуудалда эзэлэгдээ бэлэй. Тии...н мэргэжэл шадабариие уран зурагта, гар урлалгада, яһа ...эрлэгдэ зорюулха гэжэ тэрэ шиидэбэ. Анхан юушье хээд тур...дань, бүтэхөөр байба. Урдань далайн үзэгдэлнүүдтэ дурладаг ...һан тулада нүхэр Э. Э. Клосс хэдэн картина уран гараараа ...лээ. Пётр I байһан үеын паруснигуудые «Синоп шадар боло...н байлдаан», мүн бусадшье зурагуудые бүтээгээ.

Мүнөө Эмилий Эмильевич «Броненосец Потемкин» гэжэ зура...ые һиилэжэ байна.

Зураг дээрэ: уран дархан, һиилүүршэн Э. Клосс.

ТАСС-ай фотохронико.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указһаа

СССР-эй Үнгэтэ металлургиин министерствын предприяти ба организацинуудай хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба алба хаагшадые СССР-эй орден болон медальнуудаар шагнаха тухай

...металлургиие хүгжөөхэ ...табан жэлэй түсэбые ам...дүүргэһэнэйнь түлөө ...нүүдые шагнаха гэбэл:

...ряадай АССР-һээ

ЛЕНИНЭЙ ОРДЕНООР

...ев Африкан Алексеевичые ...вольфрам-молибденэй ...ай начальник.

... Елизавета Ивановнае ...дын вольфрам-молибденэй ...страторщица.

...БРИИН РЕВОЛЮЦИИН ОРДЕНООР

...ов Гармажап Бальжанови...—Зэдын вольфрам-молибденэй ...надай директор.

... Геннадий Филиппови...—Зэдын вольфрам-молибденэй ...надай экскаваторщнгуудай ...дир.

...аев Павел Григорьевичые ...Забайкалзолото» комбинадай ...щик.

... Иван Владимировичые ...дын вольфрам-молибденэй ...надай слесарь.

...былов Даша Цыденовичые— ...вольфрам-молибденэй ком...ай забойщик.

...ЖАЛАЙ УЛААН ТУГАЙ ОРДЕНООР

...даев Василий Бугдаевичые ...Забайкалзолото» комбинадай ...ын директор.

...тунь Казимир Людвигови...—Зэдын вольфрам-молибденэй ...надай проходчик.

...ронин Гавриил Иннокентьеви...—КПСС-эй Баунтын райкомой ...ги секретарь.

...тов Степан Харитоновичые— ...вольфрам-молибденэй ком...ай слесарь.

...тников Иннокентий Александ...ые—Зэдын вольфрам-молиб... комбинадай электро-гагнуур...

...лудкая Валентина Георгиев...—Зэдын вольфрам-молибденэй ...надай электрообмотчица.

...сарин Алексей Алексеевичые ...дын вольфрам-молибденэй ...надай шанаржуулгын фаб... начальник.

...один Александр Михайлови...—Зэдын вольфрам-молибденэй ...надай проходчигуудай бри...

...один Филипп Арсентьеви...—Зэдын вольфрам-молибденэй ...щик.

...стенко Николай Андреевичые ...Зэдын вольфрам-молибденэй ...надай парткомой секретарь.

...ус Фридрих Фридриховичые ...дын вольфрам-молибденэй ...надай участогай начальник.

...беев Афанасий Степановичые ...дын вольфрам-молибденэй ...надай ахалагша прораб.

...онов Петр Георгиевичые— ...вольфрам-молибденэй ком...й жолоошон.

...улев Василий Филиппови...—Зэдын вольфрам-молибденэй ...надай откатчик.

...ков Владимир Григорьеви...—Зэдын вольфрам-молибденэй ...надай токарь.

... Николай Ировичые—Зэ...вольфрам-молибденэй комби... УКС-ын начальник.

...ренов Санжи Будажаповичые ...Зэдын вольфрам-молибденэй ...надай забойщик.

...ҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕНООР

...тин Иван Андреевичые—Зэ...вольфрам-молибденэй комби... проходчик.

...льцев Василий Ивановичые—Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай слесарьнүүдэй бригадир.

Вакуленко Алексей Ефимовичые — Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай дежурна инженер.

Дашеев Цыбикжап Шадурбулаевичые—Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай медник.

Дружинин Степан Харлампьевичые—Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай экскаваторщигуудай бригадир.

Лысенко Яков Григорьевичые— — Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай директорэй орлогшо.

Люфахуан Виктор Михайловичые—«Забайкалзолото» комбинадай забойщик.

Никитков Рафаил Васильевичые — Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай ахалагша маркшейдер.

Плеханов Василий Филипповичые—«Забайкалзолото» комбинадай участогай начальник.

Раднаев Даша Эрдынеевичые—Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай тракторист.

Роот Екатерина Петровнае—Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай хамһабариин ажахын һаалишан.

Сохраняев Дмитрий Ивановичые — Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай баазын начальник.

Тихомиров Анатолий Ивановичые—«Забайкалзолото» комбинадай бульдозерист.

Туркина Феоктиста Изотовнае—Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай бетонщигуудай бригадир.

Фадин Николай Васильевичые — Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай горно мастер.

Федотов Михаил Петровичые—Захааминай ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

Фибих Владимир Августовичые — Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай экскаваторай машинист.

Харламов Павел Семеновичые—Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай бульдозеристнүүдэй бригадир.

Царева Валентина Григорьевна — Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай штукатур.

Цыренова Мария Доржиевнае—Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай классификаторщица.

Чеботарев Яков Никитовичые—Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай үрэмдэгшэдэй бригадир.

Чепурин Иван Петровичые—Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай галвна инженер.

Чижов Петр Михайловичые—Забайкалиин геолого-шэнжэлгын экспедициин Ципиканай геолого-шэнжэлгын партиин начальник.

«ШЭН ГАБЬЯАТА АЖАЛАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Ангаев Аюша Доржиевичые—Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай проходчик.

Белокопытов Михаил Афанасьевичые — «Забайкалзолото» комбинадай электро-гагнууршан.

Будунова Ульяна Прокопьевнае — Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай хүдэлмэришэн.

Бундашинов Цырен-Доржи Самбуевичые—Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай үрэмдэлгын станогой машинист.

Вдовиченко Кондрат Платоновичые—Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай продснабай начальник.

Войчик Степан Петровичые—«Забайкалзолото» комбинадай забойщигой туһалагша.

Закап Антон Степановичые—Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай бутаргагша.

Кузьмин Михаил Григорьевичые — Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай ахалагша машинист.

Михалин Федор Макаровичые —Забайкалиин геолого-шэнжэлгын экспедициин Ципиканай геолого-шэнжэлгын партиин проходчик.

Родионов Ананий Егоровичые — Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай проходчик.

Садовская Антонина Николаевнае—Закаменск хотын ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

Тихонова Анна Николаевнае—Шэтын УРС-ын Ципиканай продснабай магазиниие даагша.

Хабэлов Николай Тыкшеевичые — Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай ахалагша мастер.

«АЖАЛДАА ШАЛГАРҺАНАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Амелина Мария Ивановнае—Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай автоэлектрик.

Антоненко Андрей Ивановичые — Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай барилгашадай бригадир.

Бекетова Мария Павловнае—Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай продснабай ахалагша наймаалагша.

Гомбоева Вера Будацыреновнае — Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай хүүгэдэй 1-дэхи саадай хүмүүжүүлэгшэ.

Гречановский Николай Антоновичые—Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай жолоошон.

Грудев Петр Андреевичые—Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай электро-гагнууршан.

Зомонов Санжей Акбановичые—Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай жолоошон.

Игумнова Раиса Петровнае—Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай хүдэлмэришэн.

Исаев Петр Васильевичые—Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай пеэшэншэн.

Исхаева Валентина Григорьевна — Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай мотористка.

Корецкий Владимир Ивановичые —«Забайкалзолото» комбинадай драгер.

Миронов Петр Ивановичые—Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай жолоошон.

Овдин Георгий Григорьевичые—Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай электрослесарь.

Прилуцкий Юрий Леонидовичые — Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай забойщик.

Сермакшеев Виктор Борисовичые—«Забайкалзолото» комбинадай бульдозерист.

Халбаев Иннокентий Матвеевичые—Зүүн-Сибириин ба Алас-Дурна зүгэй хадын хүдэлмэридэхи аюулгүйе сахиха сэрэгэй частиин отделениин командир.

Шилов Григорий Ивановичые—Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай электровозой машинист.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРНЫЙ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1971 оной мартын 30.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ПРОМЫШЛЕННОСТИИЕ 1971 ОНОЙ НЭГЭДЭХИ КВАРТАЛДА ХҮГЖӨӨХЭ ГҮРЭНЭЙ ТҮСЭБЭЙ ДҮҮРГЭЛТЫН ДҮНГҮҮД

БУРЯАДАЙ АССР-эй СТАТИСТИЧЕСКЭ УПРАВЛЕНИИН МЭДЭЭСЭЛ

Республикымнай промышленностиин хүдэлмэришэд КПСС-эй XXIV съездын хүндэлэлдэ социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадажа, 1971 оной нэгэдэхи квартал соо ажалай ехэ амжалта түйлаба.

Промышленна продукци гүрэндэ худалдаха болон үйлэдбэрилхэ түсэб ехэнхи хубяараа үлүүлэн дүүргэгдэһэн байна. Түсэбһөө гадуур 7,5 миллион түхэригэй продукци гүрэндэ худалдагдаа.

1971 оной нэгэдэхи кварталда промышленна продукци үйлэдбэрилгын хэмжээн нёдондоной энэ үеынхидэ орходоо 14 процентээр дээшэлээ.

1971 оной апрелиин 1-дэ республикада түсэблэлгын болон экономическа урамшуулгын шэнэ гуримаар 141 промышленна предприяти хүдэлһэн байгаа. Түсэблэлгын ба экономическа урамшуулгын шэнэ гуримаар ажалладаг предприятинууд бүхы продукциин 93 процентые үйлэдбэрилөө.

Продукци худалдалга, үйлэдбэриин темпын дэбжэлтэ болон ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгээр зарим предприятинууд, управленинүүд болон министерствэнүүдэй түсэбэй дүүргэлтэ иимээр харуулагдана:

	Продукцие худалдалгаар I-дэхи кварталай түсэбэй дүүргэлтэ (процентээр)	1971 оной I-дэхи кварталайхиие 1970 оной энэ үеынхитэй сасуулхада (процентээр)	
		үйлэдбэриин хэмжээн	ажалай бүтээсын талаар
Союзна мэдэлэй предприятинуудаар—бүхыдөө	104	118	117
Тэрэ тоодо:			
«Электромашина» завод	105	111	110
«Теплоприбор» завод	100,8	101	103
Локомотиво-вагон заһабарилгын завод	100,8	101	103
Түмэр-бетон конструкцинуудай Таловкын завод	111	100,5	105
Галуута-Нуурай шахтоуправлени	105	94	94
«Бурятэнергын» районно управлени	100,6	112	116
«Татарский ключ» гэжэ карьер	103	106	104
Тимлюйн цементын завод	105	106	106
Тимлюйн асбоцементнэ зүйлнүүдэй завод	104	108	113
«Забайкаллес» комбинат	106	108	112
Тэрэ тоодо:			
Мебельнэ модо болбосоруулгын комбинат	108	118	117
Эльхиин автомобиль заһабарилгын завод	99,2	96	95
«Буржелезобетон» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэл	100,8	106	104
Тэрэ тоодо:			
Головной предприяти	100	125	114
№ 1 филиал	104	106	109
№ 3 филиал	100	97	97
№ 4 филиал	100	100	102
Республикын мэдэлэй предприятинуудаар	103	111	108
Шэлэй завод	104	109	113
Загарайн доломитово карьер	103	99,0	116
ПОШ фабрика	102	114	116
Нарин сэмбын фабрика	102	108	108
Мяха-консервын комбинат	100,6	105	104
Ликер-архиин завод	105	107	94
Спиртын завод	101	105	103
Һү болон һүнэй зүйлэй продукци бэлэдхэлэй промышленностиин управлени	108	110	107
Буряадай загаһанай промышленна трест	116	110	107
Киномеханическа завод	104	100,5	99,8
«Россельхозтехникэ» нэгэдэл	105	153	140
Тэрэ тоодо:			
Шэнэ-Бэрээнэй механическа завод	103	2,4 дахин	2 дахин
Сэлэндүүмын заһабарилгын-механическа завод	116	113	106
Электроремонтно завод	101	146	116
Татауровскын заһабарилгын-механическа завод	105	107	118
«Бурятцелинстрой» трестын үйлэдбэриин предприятинуудай комбинат	105	104	102
Улаан-Үдын мелькомбинат	107	99	100,2
Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи хэблэлэй управлени	102	110	105
Буряадай АССР-эй республиканска мэдэлэй промышленностьһаа — министерствэнүүдэй ба управленинүүдэй промышленность	**103**	**108**	**105**
Нютагай промышленностиин министерствэ	102	113	107
Тэрэ тоодо:			
Кировэй нэрэмжэтэ завод	107	115	113
Улаан-Үдын валенка дарадаг фабрика	100	103	113
Хяагтын ээрэлгэ-нэхэлгын фабрика	102	101	105
Сүхын арһанай завод	100	102	101
Улаан-Үдын оёдолой фабрика	100	123	106
Бэшүүрэй оёдолой фабрика	100	155	124
Гусиноозерскын оёдолой фабрика	101	115	111
Оймороой мебельнэ фабрика	124	133	113
Эдеэ хоолой промышленностиин министерствэ	101	103	101
Хилээмэ барилгын промышленностиин Буряадай трест	104	101	106
Түлишын промышленностиин управлени	112	112	104
Барилгын материалнуудай промышленностиин управлени	102	129	122
Тэрэ тоодо:			
Барилгын материалнуудай Татауровска комбинат	100	115	108
Улаан-Үдын хирпиисын завод	102	117	121
Силикатна хирпиисын завод	103	178	148

Республикын 183 промышленна предприятинуудай дундаһаа продукци худалдалгаар кварталайнгаа түсэбые 9 предприяти дүүргээгүй. Тэдэнэй тоодо: Ой модоной министерствын 4 лесхоз, «Сельхозтехника» нэгэдэлэй районно 4 отделени, Эльхиин автомобиль заһабарилгын завод ороно.

Улаан-Үдэ городой, мүн республикын районуудай промышленность продукци худалдалгаар түсэбөө иимээр дүүргэбэ:

	Кварталай түсэбэй дүүргэлтэ процентээр	1971 оной 1-дэхи кварталайхиие 1970 оной энэ үеынхитэй сасуулхада (проц.)
Улаан-Үдэ город	102	116
Тэрэ тоодо:		
Советскэ район	104	116
Железнодор. р-н	102	132
Октябрьска район	102	110
Аймагууд:		
Баунтын	116	156
Баргажанай	120	128
Бэшүүрэй	105	121
Зэдын	111	144
Яруунын	107	104
Загарайн	105	112
Захааминай	102	97
Кабанскын	105	107
Хэжэнгын	110	111
Хяагтын	103	107
Хурамхаанай	102	92
Мухар-Шэбэрэй	104	96
Прибайкалиин	107	101
Ахын	111	2,4 дахин
Хойто-Байгалай	117	65
Сэлэнгын	106	118
Түнхэнэй	109	134
Хориин	104	113
Улаан-Үдын (хүдөөгэй)	100,8	100,1

Бүхы зүйлэй шухала продукци үйлэдбэрилгэ республика дотор эдэ баримтануудаар гэршэлэгдэнэ:

	1971 оной 1-дэхи кварталда үйлэдбэрилэгдэһэниинь	1971 оной 1-дэхи кварталайхиие 1970 оной энэ үеынхитэй сасуулхада (процентээр)
Нүүрһэн — мянган тонноор	326	92
Переменнэ тоогой электродвигательнүүд (100 киловаттһаа дээшэ хүсэтэй)—хэһэгээр	894	102
Приборнууд, автоматизациин хэрэгсэлнүүд болон тэрэнэй запасной частьнууд — мянган түхэригөөр	1587	122
Хэрэгсэлэй модо (колхозуудта бэлэдхэһэниинь оруулангүйгөөр) мянган кубометрээр	1143,4	94
Хюрөөдэһэн модон — мянган кубометрээр	281,3	102
Хабсаргагдадаг түмэр бетон — мянган кубометрээр	35,6	102
Барилгын хирпиисэ — миллион хэһэгээр	25,7	122
Шифер — миллион условно плиткээр	48,4	109
Сонхын шэл — мянган дүрбэлжэн метрээр	4077	110
Нооһон бүд — мянган дүрбэлжэн метрээр	548	107
Угаагдаһан нооһон — мянган дүрбэлжэн метрээр	3,6	107
Оёдоһон хубсаһан — мянган түхэригөөр	6334	118
Дотор трикотаж хубсаһан — мянган хэһэгээр	599	92
Гадар трикотаж хубсаһан —мянган хэһэгээр	313	102
Һэеы гутал — мянган паараар	65,9	106
Мяхан бүхыдөө — мянган тонноор	4,5	99,1
Колбасагай зүйлнүүд — мянган тонноор	2,8	104
Загаһа барилга (тэрээндэ далайн амитад ороно) — тонноор	885	122
Һүндэ оруулжа тоолоходо, үдхэн һүнэй продукци—мянган тонноор	12,7	111
Малай тоһон—тонноор	558	116
Бүхы зүйлэй консервэ—миллион условно банкаар	10,4	105
Хубсаһа угаадаг машина—мянган хэһэгээр	45	99,3
Мебель—миллион түхэригөөр	2,3	122

Нёдондоной энэ үеынхидэ орходоо приборнууд, автоматизациин хэрэгсэлнүүд, тэрэнэй запасной частьнууд 281 мянган түхэригөөр, Переменнэ тоогой электродвигательнүүд 21 хэһэгээр, барилгын хирпиисэ 4,6 миллион хэһэгээр, шифер 4 миллион шахуу условно плиткээр, сонхын шэл — 366 мянган дүрбэлжэн метрээр, нооһон бүд — 37 мянган дүрбэлжэн метрээр, оёдоһон хубсаһан—981 мянган түхэригөөр, малай тоһон — 77 тонноор, элдэб зүйлэй консервэ 492 мянган условно банкаар, һүндэ оруулжа тоолоходо, үдхэн һүнэй продукци — 1,2 мянган тонноор, мебель — 416 мянган түхэригөөр, мүн бусадшье продукциин хэмжээн дээшэлһэн байна.

Республикын промышленность ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгээр кварталай түсэбые 103 процент бэелүүлжэ, нёдондоной энэ үеынхидэ орходоо ажалай бүтээсые 12 процентээр ехэдхээ.

Ажалай бүтээсэ дээшэлһэнэй ашаар 1971 оной нэгэдэхи кварталда 6,5 миллион түхэригөөр ехэ продукци абтаа гэхэ гү, али түсэбөөр хараалагдаһанда орходоо 81 процентээр дээшэлээ.

Салин хүлһэнэй фондын түсэб 1971 оной январь-февраль һарануудта 101,5 процент дүүргэгдээ. Недондоной энэ үеынхидэ орходоо салин хүлһэнэй фонд 12 процентээр ехэ болоо.

Промышленна зарим предприятинуудта салин хүлһэнэй ургалтые дунда жэшээгээр абажа харахада, ажалай бүтээсын ургалтые ахижа гараһан байна. Тиимэ предприятинуудай тоодо: түмэр бетон конструкцинуудай Таловкын завод, локомотиво-вагон заһабарилгын завод, «Бурятэнергын» районно управлени, «Татарский ключ» гэжэ карьер, Тимлюйн асбоцементнэ хэрэгсэлнүүдэй завод, мяха-консервын комбинат, Татауровскын заһабарилгын механическа завод болон бусадууд ороно.

1971 оной январь—февраль һарануудта товарна продукциин өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулха түсэб дүүргэгдээ, бүхыдөө 635 мянган түхэригэй мүнгэн зөөри алмалтада ороо.

Республикын промышленностьнууд сэбэр олзо оруулгаар кварталайнгаа түсэбые 1971 оной январь—февраль һарануудта 61 процентээр дүүргээ. Недондоной энэ үеынхидэ орходоо сэбэр олзо абалга 15 процентээр ехэ болоо.

Энэ оной нэгэдэхи кварталда республикымнай промышленностьда шэнэ механизмууд материалнууд, технологическа шэнэ онол арганууд үйлэдбэридэ үргэнөөр хэрэглэгдээ. Саашадаа үйлэдбэриие оньһожоруулха, автоматизацилха хэрэгтэ горитой хүдэлмэри ябуулагдаа.

Буряадай АССР-эй Статистическэ управлени.

ХҮН ТҮРЭЛТЭНЭЙ МҮШЭТЭ САГ ҮЕ

(...нинь 1-дэхи нюурта).

...нүүдые туршаһан һүүлэй тур...нүүд харуулна. Теэд һарые ...а, шэнжэлхэ аппарат бүтээ...ондю, бусад одо мүшэдые шэн... аппарат бүтээхэдэ һурагтүй ...элтэй, тэрэ зорилго шиидхэ...улада шэнэ, бүрил һайн онь...үхеэрэлгэнүүд хэрэгтэй болохо...

...да эгээн дүтын Венерэ ба ...эжэ одо мүшэд автомат стан...ай туһаламжаар һүүлэй жэл... шэнжэлэгдэһэн байба. Вене...ээшэ — совет станцинуудые, ...ээшэ — американ станцинуу...абижа үзэхэдэ, тэдэ одо мүшэд ...шэнэ, һонин мэдээн олоор аб... байба.

...«Венера-4», «Венера-5», «Вене... гэжэ станцинуудай ниидэл... «Венера-7» гэжэ автомат стан...ниидэлгые бэлэдхэһэн байха ...Тэрэ «Венера-7» станци үнгэ... жэлэй декабрьда ондоо одо ... дээрэ ошожо буугаад, 23 ми... турша соо научна мэдээнүүдые Венерэ дээрэһээ дамжуулһан байгаа.

Венерэ, Марс болон бусад одо мүшэдые шэнжэлхэ ехэ арга боломжо замбуулинай оньһото түхеэрэлгэнүүд бии болгоно. Шэнэ элшэ энергиин хойшо хойшодоо бии болоходо, замбуулинай ниидэлгэ бүри хямда, юрыншье ниидэлгэ болохо гээд найдажа болохо гэжэ эрдэмтэ хэлэбэ. Замбуулинай дайда шэнжэлэн шудалха хэрэгтэ социалис оронуудтай, Францитай харилсан ажаллалгын ехэ удха шанартай боложо байһые элидхэлшэ тэмдэглэбэ. Мүн США-тай тиигэжэ харилсан ажаллаха талаар түрүүшын алхамууд хэгдэбэ.

Үгынгөө түгэсхэлдэ М. В. Келдыш иигэжэ хэлэбэ: замбуулинай одо мүшэдэй хоорондо хүнэй һаадгүйгөөр ниидэжэ байха — тиимэ саг ерэхэ. Гэбэшье манай түбиин түрүүшын космонавт, коммунист, эрэлхэг зоригтой, аятай зохид хүнэй — Юрий Гагаринай харуулһан баатаршалга хүн түрэлтэнэй сэдьхэл соо хэтын хэтэдэ үлэхэ байнал. Замбуулин хүдар тэрэнэй хамагһаа түрүүн ниидэжэ ошоһониинь манай бэлигтэ эрдэмтэдэй, инженернүүдэй, техниингүүд ба хүдэлмэришэдэй оюун ухаанай бэелэл, агуухэ Ленинэй партяар ударидагдаһан бүхы арадай оролдолгын бэелэл мүн.

Тэрэнэй һүүлээр үгэ хэлэһэн Москвагай прожекторнэ заводой электромонтажник, КПСС-эй XXIV съездын делегат **В. Ф. Карташев,** ВЛКСМ-эй МГК-гай нэгэдэхи секретарь **С. А. Купреев** гэгшэд Москвагай ажалшадай, комсомолшууд ба залуушуулай шэн зоригто ажал тухай хөөрэжэ үгөөд, Космонавтикын үдэртэй дашарамдуулан, замбуулинай онгосонуудые ухаалан бүтээдэг эрдэмтэдые, конструкторнуудые, инженернүүдые, техниингүүд ба хүдэлмэришэдые, летчик-космонавтнуудые халуунаар амаршалаад, өөһэдынгөө ажалда бүри ехэ илалта хойшодоо түйлахыень тэдээндэ хүсэбэ.

Летчик-космонавт, авиациин генерал-майор, Советскэ Союзай хоёр дахин Герой **А. Г. Николаевые** зал соо һууһан зон халуун альга ташалгаар угтаба.

1961 оной апрелиин 12-ой үглөөгүүрые дэлхэйн зон замбуулинай саг үеын үглөөгүүр гэжэ нэрлэһэн байгаа. Совет лётчик, коммунист Юрий Алексеевич Гагариниие һуулгаһан дэлхэй дээрэхи анха түрүүшын «Восток» гэжэ замбуулинай онгосо газарта дүтын замда тэрэ дурасхаалта үдэр гаргагдаһан байба. Тунгалаг ухаагаар бүтээгдэн, тон бэрхээр бэелүүлэгдэһэн манай саг үеын энэ баатаршалгые дэлхэйн зон хэдэн зуун жэлшье үнгэрөөд байхада мартахагүй. Иимэ баатаршалга гаргахын тулада айхабтар хатуу зориг, тон ехэ зүрхэн хэрэгтэй байгаа. Хүн түрэлтэнэй оюун ухаагаар, уран гараар бии болгогдоһон эрхим хамаг һайн юумэ Гагаринай баатаршалга харуулһан байгаа. Тэрэ баатаршалга түүхэдэ алтан үзэгөөр бэшэгдээ.

Тэрэ үдэрһөө хойшо 10 жэл үнгэрбэ. Космонавтикын эхи табиһан Эхэ орониинь болгошо манай орон замбуулинай далай шэнжэлэн шудалхадаа, элитэ ехэ амжалтануудые түйлаба. Замбуулинай дайда шудалха үргэн ехэ программа эрид шууд бэелүүлэгдэнэ. Оронойнгоо бүхы ажалшадтал адли замбуулиниие мэдэлдээ абагша совет хүнүүд табан жэлэйнгээ түсэбые амжалтатайгаар дүүргэбэ. Замбуулинай «Союз» гэжэ онгосонуудай ниидэлгэнүүд, тэдэ онгосонууд дээрэ бэелүүлэгдэһэн научно-техническэ шухалын шухаг туршалгануд, тэрэ тоодо дэлхэй дээрэхи эгээн удаан болзорой ниидэлгэ табан жэлэй түсэбэй амжалтатайгаар дүүргэгдэһые харуулба. Тэрэ удаан ниидэлгэ хэхыемнай Виталий Иванович Севастьянов бидэ хоёрто найдагдаа һэн. Мүн автомат аппарадуудай туһаламжаар замбуулиниие шудалһан түйлалтамнай тэрээнһээ өөрэгүй ехэ.

Совет космонавтикын элитэ ехэ түйлалтануудынь манай орон соо эрдэм техникын тон ехээр хүгжэһые, социализмын зохёохы хүсэ шадалай айхабтар ехэ байһые эли тодоор харуулба. Замбуулиниие амгалан зорилгоор ашаглаха хэрэгтэ Совет оронной түйлаһан илалтануудынь научно-техническэ дэбжэлтэ үргэдхэхэ тухай манай Коммунис партиин анхарал оролдолгоёо ходо гаргажа байдагайнь аша үрэ мүн. Энэ талаар манай түйлаһан илалтанууд бүхы совет арадай баатаршалгань гэжэ хэлэхэ дүүрэн эрхэтэйбди. Замбуулинай онгосын кабина соо орожо һууха бүридөө, тэдэ гайхамшагта аппарадуудые бүтээһэн ажалша гарнуудай дулааень үзэһэн шэнги, тиигээд эрхим һайн оньһото приборнуудай хүдэлжэ байхадань, тэдэниие зохёоһон хүнүүдэй дүлэтэ зүрхэнүүдэйнь сохилые дуулажа байһан шэнги бологшобди. Ракетно-замбуулинай түрүүшын оньһото түхеэрэлгэ ударидан зохёоһон элитэ ехэ конструктор, Социалис Ажалай хоёр дахин Герой, Ленинскэ шангай лауреат, академик Сергей Павлович Королевые космонавтнууд хэзээдэшье мартахагүй.

Эрдэмэй гол ба хамһабариин шэнжэлгэ али болохоор хүгжөөхэ, тэрэ шэнжэлгын аша үрые арадай ажахыда түргэнөөр нэбтэрүүлхэ гэжэ табан жэлэй түсэб тушаа съездын Директивэнүүд дотор хэлээтэй. Тэрэ хэрэг бүтээхэдэ замбуулиндахи шэнжэлгэ шухала үүргэ дүүргэхэ ёһотой.

Л. МАРКЕЛОВ,
В. ЛУКЬЯНОВ,
А. РОМАНОВ.
(ТАСС-ай тусхай корр.).

Ажалшадай бэшэгүүдһээ

МАГТААЛТАЙ, ХҮНДЭТЭЙ

Шахтернуудай городой коммунальна гэр байра заһабарилагшадай бригада зоной байра һэльбэн заһаха ехэ хүдэлмэри бүтээнэ.

Модошо дархашуулай, штукатурщик болон будагшадай бригадые залуу инженер В. С. Медведев, мастер Т. И. Казанцева гэгшэд хүтэлбэрилдэг юм. Тэдэнэр бригадынгаа хүдэлмэриие зүбөөр эмхидхэжэ, нэгэ бүлэ шэнги эбтэй эмхитэйгээр хүдэлдэг дээрэһээ ажалаа урагшатайгаар ябуулна. Бригадынхид хэрэгтэй сагай болоходо хэзээдэ бэлэн байжа, гэр байрануудыемнай һайнаар заһаад, байдалыемнай һайжаруулдаг.

Слесарь-электрик Ефимов, слесарь-водопроводчик Павлов болон бусад хэһэн ажалаа шанартайгаар дүүргэдэг байһандаа городой зондо магтаалтай, хүндэтэй.

Е. ГЕРАСИМОВА.
Галуута-Нуур хото.

ТҮРҮҮШЫН ЗҮРГЭШЭД

Наймадахи табан жэлэй барилганууд

Наймадахи табан жэл соо Советскэ Союз дотор шэнэ 113 город бодхоогдоо гээд СССР-эй ЦСУ-да мэдээсэбэ. Тэдэнэй тоодо Тюменскэ областьдохи Нефтеюганск хото оролсоно.

...Нефтеюганск хотын бодхоогдоhон газарта арбаад жэлэй саада тээ хүнэй ябахаар бэшэ бүтүү ой тайга байhан юм. Тэндэ хүн хэзээшье ошохогүй гэжэ hанахаар hэн. Тиихэр байтар Юганская Обь мүрэн шадар геологууд ерэжэ эхилээ бэлэй. 1962 ондо эндэ «хара алтанай» тон баян хэбтэшэ—Усть-Балыкска уурхай геологууд нээhэн байгаа. Тиигээд энэ уурхай ашаглагдажа эхилээд, нефтиин вышкэнүүд үдэр бүри олошоржо захалаа hэн.

Эндэхи ажалшад түрүүшээр түмэр вагончигууд соо ажаhуудаг бэлэй. Тиихэр байтарнь модон гэрнүүд баригдаа. Тиигэжэ тосхоной эхи захань табигдаа hэн. Тосхоной нэрэ тушаа нилээд удаан ярилдаан болоо. Юганская Обь мүрэнэй эрьедэ, нефтеэр баян газарта тосхоной бодхоогдоhон тула тэрэниие Нефтеюганск гээд нэрлэхэ гэжэ шиидэhэн байгаа. 1967 ондо энэ тосхон город болгогдоhон юм.

Сургут хотоhоо вертолёдоор хахад час соо ниидэжэ Нефтеюганскда ошоо hэмди. Шэнэ городой үйлсэнүүд—үргэнүүд. Хирпиисэ болон томо панелеэр баригдаhан олон дабхартай гэрнүүд. Һаяхан «Юность» гэжэ клубай үүдэн сэлигдэбэ. Энэмнай мүнөө үеын түхеэрэлгэтэй гоё hайхан байшан. Досоонь үргэн Үужам фойе, 340 хүнэй hууритай харалгын зал бии. Нефтеюганск хотодо кинотеатр, хүүгэдэй городогууд, кафе, спортын hургуулинууд бии. Энэ жэлдэ 15 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байра баригдаха юм. Мүн тиихэдэ hургуули, столово, хүүгэдэй хоёр саад баригдаха. Үдэр хоногой үнгэрхэ бүри город «ургажал» байна.

Эндэхи нефть болон газ малтан абадаг управлениин (НГДУ) начальник Л. Д. Чурилов тухай Москвада, Нефтиин промышленностиин министерствэдэ дуулаhан байгааб. Ажал хүдэлмэриие hайса мэдэхэ, шадамар бэрхэ хүтэлбэрилэгшэ гэжэ тэрээн тухай hайн hайхан үгэнүүдые нэгэнтэ бэшэ дуулаа hэм. НГДУ-гай ехэхэн ажахытай тэрэнэй начальник Лев Дмитриевич Чурилов бидэниие танилсуулба. «Усть-Балык—Омск» гэжэ нефтепроводой эхиеэ абадаг—«Остров» гэhэн станцида хүрөөбди. Энэ станци хадаа городой бүhэлүүртэ ородог юм. Усть-Балыкска, Баруун Сургутска, Мегионско, Самотлорско, Мамонтовска уурхайнуудhаа абтадаг нефть «Остров» гэhэн станциhаа эхилжэ газар доогуурхи нефтьпровод руу урдадаг юм.

Үндэр гэгшын хушануудай дунда байhан багахан гэр бидэнэй анхарал татаба.

— Энэ байшан соо «Спутник» гэжэ машина тодхогдонхой,—гэжэ Управлениин главна диспетчер Василий Васильевич Калмыков тайлбарилна.—Иимэ түхэлэй машина орон доторнай оройдоол ганса юм. Нефть абадаг олзоборинуудай олохон худагуудта операторнууд хүдэлнэ гэжэ бултанда мэдээжэ. Тэдэнэй ажал тон хүндэ. Худаг соо саг үргэлжэ нэгэ адли температура ба дарсатай байлгажа, ханануудтань парафинай тогтохотүйн тула тэдэнэр хинан шалгажа байдаг. Юрын аргаар нефтиин шанар тодорхойлхын тула гурбан сүүдхэ шахуу саг хэрэгтэй болодог. «Спутник» гэжэ машинын хүсөөр энэ хүдэлмэри оройдоол хэдэн секунда соо дүүргэгдэнэ. Тэрэнэй ашаар худагуудта хүдэлдэг операторнуудай тоо нилээд үсөөрүүлэгдээ.

— НГДУ 1971 ондо ямар түсэбтэйб?—гэжэ hонирхобобди.

— Үнгэрhэн жэл соо манай управлениин коллектив 10 миллион шахуу тонно түлишэ үгэhэн байна,—гэжэ управлениин начальник Л. Д. Чурилов хэлэбэ.—Үрэмдэлгын хүдэлмэриин хэмжээн энэ жэлдэ нилээд ехэ болохо, хэдэн олон худаг ашаглалгада оруулагдаха юм. Тиигэжэ нефть абалга нэгэ жэл соо 3,5 миллион тонноор ехэ болгогдохо.

Олзоборилогшодтой зэргэлээд үрэмдэгшэд ажаллана. Тэдэниие эндэхи газарай түрүүшын зүргэшэд гэжэ нэрлэдэг юм. Үнэхөөрөөшье тиимэл даа. Юганская Обь мүрэнэй эрье шадар 1962 ондо түрүүшын үрэмдэгшэд ерээ hэн. Тэдэнэр геологуудhаа эстафетэ дамжуулан абаад, нефтиин уурхай ашаглажа эхилhэн. Удаань олзоборилогшод эндэ ерэhэн байгаа.

Үрэмдэлгын Усть-Балыкска конторо—Тюменскэ областиин түрүү коллективүүдэй нэгэн. В. М. Агафонов, М. И. Сергеев гэхэ мэтэ ажалай ёhотой мастернууд тэндэ ажаллана. Нефтиин промышленность ба геолого-шэнжэлгын эмхинүүдтэ үрэмдэлгын түрүү бригадануудай ажалай дүй дүршэл үргэнөөр дэлгэрүүлхэ тухай КПСС-эй ЦК-гай тогтоол соо тэдэнэй нэрэ миинтэ дурдагдаагүй байгаа ёhотой. Наймадахи табан жэлэй hүүлшын жэлдэ тэдэнэй хүтэлбэрилдэг коллективүүд ажалай ехэ амжалта туйлаа: бригада бүхэн 40 мянгаhаа үлүүтэй метр худаг малтажа шадаhан байна. 25—30 мянган метр малтаhан коллективүүд hая болотор эрхимдэ тоологдодог hэн. Энэ конторын коллектив табан жэл соо ажалай бүтээсые хоёр дахин дээшэлүүлhэн байна.

— Туйлаhанаараа hанаагаа амаржа болохогүй—гэжэ Максим Иванович Сергеев хөөрэнэ.—1975 ондо манай бригада дунда зэргээр 80—100 мянган метр худаг малтаха хүсэлэнтэй. Тиигэхэ зуураа хэhэн ажалайнгаа үнэ сэнгые хямдаруулха, үрэмдэлгын хүдэлмэриин технико-экономическа дүнгүүдые hайжаруулха асуудалнуудта онсо анхарал хандуулагдаха болоно. КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүд соо иимэ зорилго ороной үрэмдэгшэдэй үмэнэ табигдана ха юм.

Нефтеюганск хотоhоо 45 километрэй зайда нефтиин Мамонтовска хэбтэшэ геологууд олоhон байна. Тэрэнь орон доторхи эгээл томо уурхайнуудай нэгэн болоно. Тус уурхай нёдондо болзорhоо урид ашаглалгада оруулагдаа hэн. Тэндэхи ой тайга соо Мамонтово гэжэ поселок «ургажа» байна. Ажабайдалай зам гэжэ нэрлэгдэдэг үбэлэй ялхи харгыгаар бидэнэр Нефтеюганскhаа Мамонтово ерэhэн байгаабди.

Посёлогой гол hонирхолтой юумэнь гэхэдэ, түмэр вагончигууд болоно. «Үрэмдэлгын Мамонтовска конторо» гэжэ бэшээтэй хабтагай нэгэнэйнь үүдэн дээрэ хадаатай. Конторын начальник Павел Федорович Коровинтой тэрэ вагончик соо танилсабабди. Сибириин нефть шэнжэлэн олоhон геологуудай суута экспедицидэ тэрэ хабаадалсаhан байгаа.

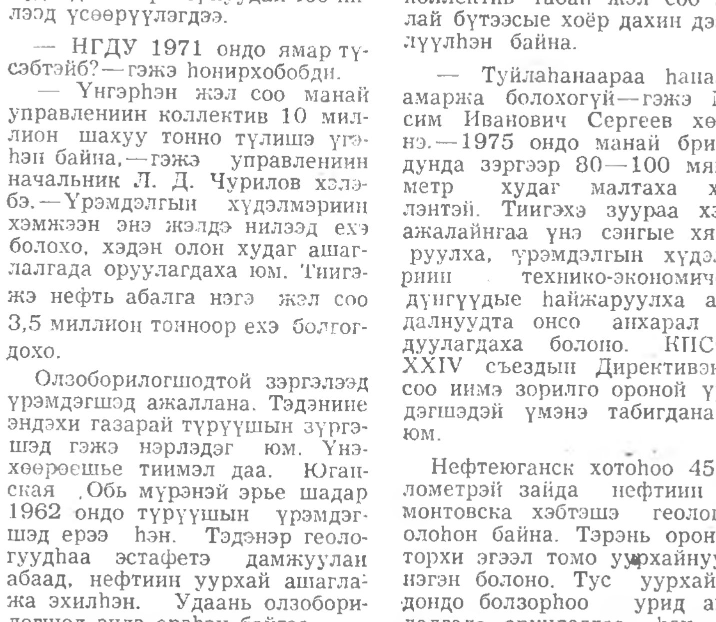
— Хэбтэшын баялигые ашаглалга тусхай түсэбэй ёhоор эмхидхэгдэнэ,—гэжэ Павел Фёдорович хөөрэнэ.— Хэдыхэн hарын туршада промышленна ехэ бааза эндэ байгуулагдаа. Причал, саг зуурын складууд, пилорама баригдаа, нүүдэл электростанци, түмэр вагончигууд тодхогдоо. Тиихэдэ заhабарилгын—механическа мастерской баригданхай. 1968 оной мартын 26-най үдэр бидэндэ мартагдашагүй үдэр болоhон юм. Тэрэ үдэр бидэнэр түрүүшын худаг үрэмдэжэ эхилээ hэмди. 1970 ондо манай коллектив 486 мянган тонно түлишэ Эхэ орондоо үгэhэн байна. Энэ жэлдэ бидэнэр 2 миллион 700 мянган тонно «хара алта» гаргаха түсэбтэйбди. Оройдоол гансахан жэл соо—5 дахин ехээр. Гайхамаар хүгжэлтэ!

В. А. Левановай хүтэлбэрилдэг үрэмдэгшэдэй бригада эндэ алдар суутай болонхой. КПСС-эй ЦК-гай дээрэ дурсагдаhан тогтоол дотор тэрэ бригада тухай мүн лэ хэлэгдэhэн байгаа. В. А. Левановай бригадада hүни ерэбди. Владимир Алексеевич эсэhэн янзатай. «Хоёрдохи hүниеэ унтанагүйбди,—гэбэ тэрэ.—Гэнтэ ехэ элhэн урдажа ерээд, насосуудыемнай таглажархёо. Түргэн заhабари хэнэбди».

...Мамонтово посёлогто мүнөө имагтал түмэр гэрнүүд байна. Энэмнай саг зуурын ябадал. Хэдэхэн жэлэй саада тээ Нефтеюганск хотодошье тиимэл гэрнүүд байгаа hэн. Мүнөө город болонхой. Энэ табан жэл соо Мамонтовада олон дабхар гэрнүүд ербылдэн бодожо, Баруун Сибирьтэ нефтянигуудай үшөө нэгэ шэнэ город бодохол.

А. ПЕТРУХИН,
ТАСС-ай корр.

Нефтеюганс—Мамонтово—Москва.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: «Усть—Балык—Омск» гэжэ нефтепроводой нэгэ участогто. Нефтеюганск хотодо баригдаhан нефть сэбэрлэдэг комплекс.

ТАСС-ай фотохронико.

БОКС

ХЭДЫНЬ ЭРХИМЛЭГШЭ ААБ?

Боксоор республикын чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө нэмэл мүрысөөнэй гурбан уулзалга үнгэргэгдэбэ. Ленинэй орденто локомотив-вагон заhабарилгын заводой соёлой ордон соо болоhон нааданда хабаадалсагшад «Байгал» журналай шанда хүртэхын түлөө мүрысэhэн юм. Мүрысөөндэ МНР-эй, Узбегэй ССР-эй, Красноярска хизаарай, Эрхүү, Шэтын областьнуудай, Буряадай АССР-эй команданууд хабаадалсаба.

МҮРЫСӨӨНЭЙ ТҮРҮҮШЫН үдэр 42 спортсмен рингдэ гаража, хоорондоо ёhотой шанга тулалдаатай боксын hайн техникэ харуулжа, ордондо сугларагшадые баясуулаа, hонирхуулаашье.

Буряадай АССР-эй командын найдаха боксер, СССР-эй спортын мастер Владимир Султумов республикынгаа нэрэ соло хамгаалхаар эгээн түрүүлэн рингдэ гараhан байгаа. 48 килограммай шэгнүүртэй Владимиртай наадахаар манайда айлшаар ерэhэн Узбегэй ССР-эй боксер, мастерта кандидат Мухамед Али Камалов рингдэ гараба. Хоюуландаа тон адли, 105 уулзалга үнгэргэжэ, тэдэнэйнгээ 91-е шүүжэ гараhан намтартай. Иимэ хоёр боксерой рингдэ гараад, бэе бэедээ добтололсожо байхадань, «манай Султумов илана бэзэ, СССР-эй гурба удаа чемпион ябаhан Семеновые Казань хотодо тухашаруулаа hэмнай» гэлдэгшэд эндүүрhэн байгаа. Юуб гэхэдэ, Султумов нэгэдэхи раундда шүүбэшье, удаадахи хоёроо алдаа бшуу.

Республикын үнинэй боксернуудай нэгэн мастерта кандидат Сергей Банзаракцаев, Монголой Арадай Республикын түлөөлэгшэд, мастерта кандидат Батсүрэн, мастерта кандидадууд Николай Николаев, Владимир Молчанов, спортын мастернууд Дулзэн Бабудоржиев, Бато Нимаев (Улаан-Үдэ) өөрынгөө шэгнүүртэн соохоо шалгаржа, удаадахи нааданда хабаадалсаха эрхэ олоно. Боксернууд Гамбат (МНР), Кауров (Улаан-Үдэ), Баатар (МНР), Гордеев, спортын мастер Ратченко (хоюулаа Красноярск) Николаев, Леонов (Улаан-Үдэ), МНР-эй спортын мастер Содном Гомбо, Жамсуев, Федотов (хоюулаа Улаан-Үдэ) нүхэдөө нокдаун, нокаудта hуулгажа байгаад гоё hайханаар шүүhэн байха юм.

63,5—67 килограммай шэгнүүртэн рингдэ гаража, наадан бүришье hонирхолтой болобо. «Рингын улаан буланда Красноярска хизаарай чемпион, СССР-эй спортын мастер Валерий Алдаев» гээд соносхогдоходонь, сугларагшад нэрьемэ альга ташалгаар угтаба. Валерий 162 наада үнгэргэhэн, дүршэлтэйхэн боксер. Оронoймнай эрхим боксернуудай нэгэнтэй наадахаар манай аха дүү Монголой Арадай Республикын спортын мастер Баяраа гэгшын рингын хүхэ буланда гарахадань, альга ташалган бүришье шангаар нэершэбэ. Гонг үгтэжэ, хоёр спортсменүүд бэе бэедээ шанга добтолгонуудые хэлсэбэ. Эндэ Баяраа бэлэдхэл hайнтай байжа, Валериин урдаhаа хэдэн удаа шанга добтолго хэжэ, тэрэнэй hүрынь дараба хэбэртэй. Хоёрдохи раундын hаяа эхилээд байхада, Баяраа Валериие нокдаунда оруулжашье, секундантнь полотенцээ үргэжэрхёо. Нүгөөдэ шэгнүүртэн соохоо мастерта кандидат Сергей Железняк (Улаан-Үдэ) хоёрдохи раундда Степановые нокаудта оруулжа, шүүhэн байна.

Хүндэ бэетэйшүүл соохоо мастерта кандидадууд Александр Канашкин (Узбегэй ССР), Валерий Дукачев (Красноярск) гэгшэд очкогооро шүүжэ гараа.

МҮРЫСӨӨНЭЙ ХОЁРДОХИ үдэр рингдэ гараhан боксернууд хахад финалда орохо зорилго урдаа табиhан байгаа. Энэ үдэр 40 спортсменүүдэй 20-ниинь шүүжэ гараа. Эдэнэрнай хэд бэ гэхэдэ, мастерта кандидат Корнюшкин (Шэтэ), спортын мастернууд Демчук (Улаан-Үдэ), Номхоев (Эрхүү), нэгэдэхи разрядтай Баатар (МНР), спортын мастернууд Кудряков (Узбегэй ССР), Кондаков (Улаан-Үдэ), Радченко (Красноярск), нэгэдэхи разрядтай Леонов (Улаан-Үдэ), мастерта кандидадууд Шевченко (Улаан-Үдэ), Ермолаев (Красноярск), спортын мастернууд Содном Гомбо (МНР), Федотов (Улаан-Үдэ), Усманов (Узбегэй ССР), мастерта кандидадууд Лебедев, Коварский (Улаан-Үдэ), спортын мастернууд Баяраа (МНР), Кузьмин, Сытников (хоюулаа Красноярск), спортсменүүд Столяров, Железняк (хоюулаа Улаан-Үдэ) гэгшэд болоно. Мүрысөөндэ хабаадаhан боксер бүхэн болгоомжотойгоор наадахые оролдоhон, эрмэлзэhэн байна. Юуб гэхэдэ, урда үдэрэйхидэл хара хүсөөрөө бэшэ, харин боксын hайн техникэ харуулжа, ордондо сугларагшадые баясуулба.

НААДАНАЙ ГУРБАДАХИ хахад—финальна уулзалгын үдэр рингдэ баhал 42 спортсмен гаража, түгэсхэлэй тулалдаанда хабаадалсаха эрхэ олохын түлөө хоорондоо мүрысэhэн байна. Эгээн түрүүлэн 46—48 килограммай шэгнүүртэн соохоо урда үдэрынь үетэн нүхэдэйнгөө дундаhаа шүүжэ гараhан дүрбэн боксер—нэгэдэхи разрядтай Уйманов (Эрхүү), Батбаяр (МНР), мастерта кандидадууд Камалов (Узбегэй ССР), Банзаракцаев (Улаан-Үдэ) гэгшэд хоорондоо наадаба. Эндэ Батбаяр Камалов хоёр шүүжэ, түгэсхэлэй нааданда хабаадалсаха болобо. Нүгөөдэ—48—51 шэгнүүртэн соохоо спортын мастер Дулзэн Бабудоржиев, мастерта кандидат Николаев (хоюулаа Улаан-Үдэ), айлшаар ерэhэн Батсүрэн (МНР), Улаан-Үдын Молчанов гэгшэдэй очкогоор диилэжэ, түгэсхэлэй мүрысөөндэ чемпионой нэрэ зэргэ булаалдаха болонхой. Удаадахи шэгнүүртэ манай республикын үнинэй боксер, СССР-эй спортын мастер Бато Нимаевай Красноярска хизаарhаа ерэhэн мастерта кандидат Александр Дергачевтой наадахаар рингын хүхэ буланда гаража ерэбэ. Республикын хэдэн удаа чемпион ябаhан Бато Нимаев Красноярска хизаарай чемпионтой гурбан раундын туршада ... арhан бэлэйн ёhотой ... hоноо харуулжа, булта... hайшаагдаа. ЛВРЗ-гэй хүд... шэн Бато Нимаев түгэсхэлэй ... данда Монголой Арадай Респ... кын спортын мастер Гамбат... шэтэй уулзаха юм.

Манай республикын суглу... дамал командын гэшүүд СССР... спортын мастернууд Павел ... чук, Валерий Кондаков ... 54—57, 57—60 килограммай ... нүүртэй боксернуудтай наада... hанаhанда хүрөөгүй. Тиибэ... шье, мүрысөөнэй судьянар ... хоёр Шэтэhээ ерэhэн канд... Корнюшкин, Узбегэй ССР-эй с... тын мастер Кудряков гэг... шүүбэ гэhэн буруу шиид... гаргажа, спортсменүүдэй дур... гутаагаа. Мүн урда үдэрынь К... ноярскhаа ерэhэн спортын ма... Радченко мастерта кандидат ... дюшевта (Улаан-Үдэ) шүүгд... жэ шиидхээ hэн. Харин үг... рынь Радченко очкогоороо шүү... байжа, Улаан-Үдын түлөө... Леоновые нокдаунда hуул... гоё hайханаар шүүгээ бэлэй.

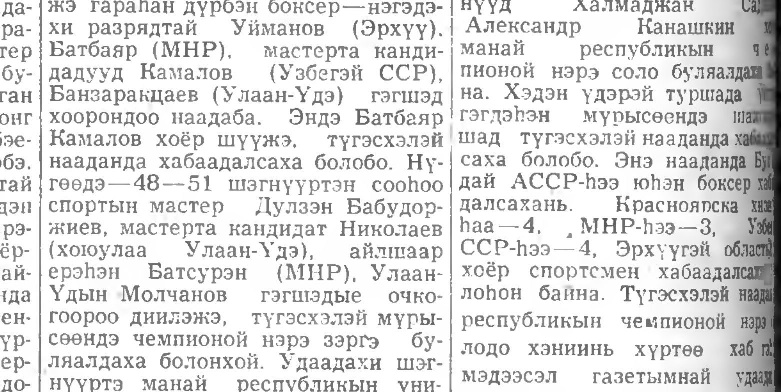
60—63,5 килограммай шэгн... тэн соохоо Улаан-Үдын түлөө... шэд спортын мастер Павел Ф... тов, мастерта кандидат Вяче... Шевченко гэгшэд МНР-эй спор... мастер Гомбые, Красноярс... заарай Ермолаев гэгшэдые на... най hайн техникэ харуулжа ... гаад шүүбэ. Тиигэжэ эдэ хоё... гэсхэлэй нааданда наадаха ... Боксын гоё hайхан техник... спортын мастер Усманова (... гэй ССР) хүрэжэ наадаха бо... түгэсхэлэй уулзалга хүрэтэр ... байшоо. Түгэсхэлэй наадан... манов МНР-эй нэгэдэхи разр... спортсмен Баяраа гэгшэтэй ту... даха.

Красноярскhаа ерэhэн спор... мастер Владимир Сытников ... лэ hайн бэлэдхэлтэй байhа... руулба. Түгэсхэлэй наадан... манай боксер Сергей Железн... уулзаха болобо. Дунда зэр... шэгнүүртэнэй дундаhаа спор... мастер Виктор Платаный (Узб... ССР) Красноярскын мастерта ... дидат Владас Гильвичус ... шүүгдээ. Энэ шэгнүүртэ Бур... АССР-эй командада наадаха ... смен үгы байшоо. Хүндэ... тэйшүүл соохоо спортын ма... Иван Любчик (Улаан-Үдэ) МН... нэгэдэхи разрядтай боксер ... гэгшые шүүжэ, түгэсхэлэй м... сөөндэ Буряад оронойнгоо ... солые хамгаалха болонхой. Иван Любчик спортын мастер ... димир Шмагинтай (Красно... наадаха. Хүндэ шэгнүүртэн... даhаа Узбегэй ССР-эй спор... нүүд Халмаджан Са... Александр Канашкин ... манай республикын ч... пионой нэрэ соло булялдаха ... на. Хэдэн үдэрэй туршада ... гэгдэhэн мүрысөөндэ ... шад түгэсхэлэй нааданда хаба... саха болобо. Энэ нааданда Бур... дай АССР-hээ юhэн боксер ха... далсахань. Красноярска хиз... hаа—4, МНР-hээ—3, Узбегэй ССР-hээ—4. Эрхүүгэй ... хоёр спортсмен хабаадалсаха ... лоhон байна. Түгэсхэлэй наада... республикын чемпионой нэр... лодо хэниинь хүртөө хаб... мэдээсэл газетынгаа удаад... номерто уншаарайты.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. МНР-эй ... рэнэй тренер Олзот забhарлаха үедэ Баатарта hүүлшын заабари үгэжэ байна. 2. Монголой Арадай Республикын боксер Баяраа ... варскитай наадана.

Авторай фото.

ДУУ, ХҮГЖЭМ ДАХИН ЗЭДЭЛБЭ

Энэ жэлэй наада харалгада Яруунын аймагай hургуулинуудай бүхы коллективүүд хабаадалсажа, хаба шадалаа hайнаар туршалсаба, харуулба гээшэ. Тэдэнэр концертынгээ программада агуу багша В. И. Ленин, алдарта Коммунис парти, Эхэ ороноо, түрэл нютагаашье магтаhан дуун болон шүлэгүүд, арадай олон хатарнуудые оруулжа гүйсэдхэhэн байна.

Һургуули бүхэнэй эрхим сэгнэлтэ абаhан 80 гаран номер аймагай түгэсхэлэй наада харалгада абтаhан байха юм. Нарhатын дунда hургуулиин коллективэй концерт алишье талаараа hайн байжа, 1-дэхи hуури эзэлбэ. Хоорсор гүйсэдхэгдэhэн «Минии парти», «Ульяновск тухай» гэhэн дуунууд, уран гоёор уншагшад А. Андриевская, С. Томский, Э. Санжиева, хатаршад, дуушад Т. Черепанова, Т. Замураева болон бусадые аймагай соёлой байшан соо сугларагшад нэрьемэ альга ташалгаар угтаhан байна.

Саашанхи hууринуудые Тэлимбын, Эгэтын адагай hургуулинууд хубаалдаа. Эхин шатын hургуулинуудай дундаhаа нарhатынхид түрүүлээ.

Эдэ hургуулинуудай эдир артистнар искусствын элдэб жанртай сугларагшадые танилсуулаа, түрэлхид болон багшанараа ехэтэ баярлуулаа.

Тиихэдэ мүнөө жэлэй уран hайханай наада харалгада эдэбхитэйгээр хабаадаhан Үльдэргэ, Мужыха, Комсомольск тосхонуудай hургуулиин коллективүүдые мүн лэ тэмдэглэмээр байна.

Түрэл партиингаа XXIV съездэдэ зорюулhан уран hайханай фестивальда хабаадагшадай хүсөөр жабхаланта hайхан дуу, хүгжэм үргэн Ярууна дээгүүрнай дахинаа дорюунаар зэдэлбэ.

В. БАЙБОРОДИН.

ХИЛЫН Саанаhаа РАДИО ТЕЛЕФОН ТЕЛЕГРАФ

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ, ДЭБЖЭЛТЫН, ЗОХЁОХЫ АЖАЛАЙ ПРОГРАММА

КПСС-эй XXIV СЪЕЗД ТУХАЙ ХИЛЫН САANA ЮУН ГЭЭД БЭШЭНЭБ, ЮУ ГЭЛСЭНЭБ

КПСС-эй XXIV съезд тухай хилын саана юун гээд бэшэгдэжэ, хэлэгдэжэ байhан тухай мэдээсэлнүүд дэлхэйн бүмбэрсэгэй бүхы заха хизаарнуудhaa орожо үргэлжэлhөөр. КПСС-эй Центральна Комитедэй политическэ хараа шугамые, бодото ажал ябуулгые съезд нэгэн hаналтайгаар, бүрин түгэсөөр hайшааба гэжэ тэмдэглэгдэнэ. Эб найрамдалай, уласхоорондын харилсаа холбооной түлөө, арадуудай эрхэ сүлөөтэ, бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэлэй дэлгэрэнгы программа тушаа ехээр бэшэгдэнэ, хүн зон hанамжануудаа хэлэнэ. Энэ программынь дэлхэйн олониитэ халуунаар дэмжэнэ.

БОЛГАРИ

Советскэ Союз дотор коммунизм дам саашадань байгуулха талаар съездын гаргаhан жабхаланта хараа түсэбүүд, эб найрамдал хангаха зохид hайн программа социализмын, эб найрамдалай түлөө тэмсэгшэ олон түмэнэй сэдьхэл зүрхэндэ бүрил ехэ этигэл найдабари бии болгоно гээд КПСС-эй XXIV съездын дүнгүүдтэ зорюулагдаhан редакционно статья доторoo «Труд» гэжэ Болгариин газетэ бэшэнэ.

Пролетарска интернационализмда КПСС-эй гүнзэгы ехээр үнэн байhыень, эрхэ сүлөөгэйнгөө түлөө тэмсэжэ байгаа арадуудтай Советскэ Союзтай hаналаа нэгэдэнги байhыень съезд харуулба гээд тэрэ газетэ бэшэбэ.

ГЕРМАНИИН ДЕМОКРАТИЧЕСКА РЕСПУБЛИКА

Партиин коллективнэ сэсэн ухаанниинь КПСС-эй XXIV съездын документнүүд дотор элирхэйлэн харуулагдаа гээд «Нойес дойчланд» газетэ бэшэнэ. СССР доторхи коммунис байгуулалтын программа тэдэ документнүүдтэ найруулагдан бэшэгдэбэ. Партиин нягта нэгэдэлые, марксизм-ленинизмдэ, пролетарска интернационализмда үнэн сэхэ байhые совет коммунистнуудай ехэ дээдын суглаан харуулба.

ВЕНГРИ

Венгриин коммунистнууд, хүдэлмэришэд, бүхэли бүтэн коллективүүд Будапештдэхи СССР-эй посольстводо олон тоото бэшэг эльгээжэ, тэрээн соогоо КПСС-эй XXIV съезд тухай hанамжануудаа бэшэнэ.

Партиин арад зондоо түшэглэн, хүтэлбэрилхы үүргээ хэлбэришэгүй эрид сэхээр бэелүүлжэ байгаа hаань, мүн хүн зоной аша туhын түлөө партиин ажаллажа байгаа hаань, коммунизм байгуулагша арад зоной али зэргын ехэ юумэ хэжэ шадаха байhыень совет коммунистнуудай, совет арадай амжалтанууд дахин харуулба гээд Чепельскэ металлургическа ба машина бүтээлгын комбинадай хүдэлмэришэдэй бэшэг дотор хэлэгдэнэ.

Советскэ Союзай эрид сэхэ политикань, эб найрамдалай түлөө тэрэнэй тэмсэлынь аха дүү социалис оронуудай арадта, тэрэ тоодо Венгриинъшье ажалшадта амгалан тайбан, зохёохы ажалаа хэхэ арга олтоно гээд тэрэ бэшэг соонь хэлэгдэнэ.

ПОЛЬШО

Нэгэн адли hанамжатай — нэгэн адли хүсэл зоригтой, ажал ябуулгатай байhанаа совет коммунистнуудай съезд харуулба гээд В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Гданьскиин судоверфиин үнинэй хүдэлмэришэн Зинмонд Любаньский ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлбэ.

ЧЕХОСЛОВАКИ

Эб найрамдал ба ажал гэhэн — хүн түрэлтэндэ айхабтар шухала энэ хоёр уряал КПСС-эй XXIV съездын туг дээрэ бэшээтэй байгаа гээд хэлэхэ дурамни хүрэнэ. Минии hанахада, эдэ хоёр үгэ hая Кремльдэхи Съездүүдэй ордон соо болоhон хөөрэлдөөнэй гол удхые гаргана бэшэ аал? Социалис общество дотор эрдэм техникын революци бэелүүлхэ гол ёhонуудай зүбшэн хэлсэгдэhэниинь съездын тон шухала талань болоно гэжэ тоолоноб гээд Прагадахи Карлова университедэй медицинскэ факультедэй декан, профессор В. Балаш ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлбэ.

ОАР

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүд гансашье совет обществын хүгжэлтэдэ туйлай ехэ удха шанартай байха бэшэ, мүн уласхоорондын бүхы харилсаанда ехэ удха шанартай байха гээд Египедэй мэдээжэ журналист, Эб найрамдалай бүхэдэлхэйн Соведэй гэшүүн «Ахбар Аль-Яум» гэжэ газетын главна редактор Хусейн Фахми мэдүүлбэ.

ФРАНЦИ

КПСС-эй XXIV съездэдэ зорюулагдаhан ехэ материал «Юманите диманш» гэжэ Франциин Компартиин газетэ толилно.

XXIV съезд «Коммунизм байгуулгын шэнэ шатада дамжан ороhые тэмдэглэбэ» гэжэ энэ газетын тусхай корреспондент бэшэбэ.

Совет арадай байдал улам hайжаруулха тухай асуудал съездын гол анхаралда табигдаhан байгаа гээд саашань автор бэшэбэ. Тэрэнэй хэжүүгээр үйлэдбэриие шэнэдхэн hэльбэхэ научна шэнжэлгэ үргэдхэхэ, экономико бэхижүүлхэ ажал үргэлжэлүүлэгдэхэ.

КПСС-эй XXIV съездын хүдэлмэри социалис демократиин толотомо hайн жэшээ болоожо үгэбэ гээд «Юманите Диманш» тэмдэглэhэн байба.

США

Совет арадай байдал улам hайжаруулга, уласхоорондын шахардуу байдал зөөлэрүүлхын түлөө оролдолго КПСС-эй ЦК-гай тоосоото элидхэлэй гол удхань болоно гээд «Нью-Йорк таймс» бэшэhэн байна. Эбтэйгээр зэргэ оршон байлга совет гадаадын политикын эшэ үндэhэн байhаниинь элидхэл соо дахин баталан харуулагдаа.

ЗАҺАБАРИ

Манай газетын апрелиин 13-да толилогдоhон «1971—1975 онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб тушаа КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүд» соо иимэ заhабари хэхые гуйгдана.

Газетын 4-дэхи хуудаhанай 3-дахи колонкын дээрэhээ 16 абзацай 2, 3, 4-дэхи мэдүүлэлнүүдые иигэжэ уншаха: «Минеральна үтэгжүүлгэ амhартагүйгөөр тусхай транспортаар байн байтараа зөөдэг болохо, тэрэниие ашаха, буулгаха, хүрьhэндэ оруулха хү... мэри үргэлжэдэнь оньhожо... ха. Үтэгжүүлгэ хадаг... складуудые олоор бариха. Ми... ральна үтэгжүүлгын складу... барихадаа, үтэгжүүлгэ холо ... дэг, замдань буулгадаг уш... шадаал hаа, ехээр үсөөрүү...

Газетын 5-дахи хуудаhана... дахи колонкын дороhоо 2 абза... эхин гурбан мүрые «1975 о... электрын хүсэ үйлэдбэрилгэ 6... миллиард тухай киловатт-ч... нефть абалгые 400 миллион то... нодо хүргэхэ», тэрэшэлэн ... колонкын дороhоо 6-дахи абза... hүүлшын мэдүүлэлые «Хата... тагүй 7 миллион гектар газар ... рэ культуртехническэ хүдэл... хэхэ» гээд заhан уншаха.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда: «Июниин 13 — Соведуудэй hунгалта» гэhэн гаршаг доро тобшо мэдээсэлнүүд. Хүдөө ажахын шэнжэлэл.

Хоёрдохи хуудаhанда: «КПСС-эй съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө» гэhэн гаршаг доро материалнууд. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ. «Ленинэй замаар — коммунизмда» гэжэ «Правда» газетын түрүү бэшэг.

Гурбадахи хуудаhанда: Буряадай АССР-эй статистическэ управлениин мэдээсэл. ТАСС-ай материал. Хилын саанаhаа абтаhан ТАСС-ай мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаhанда: «Мухар-Шэбэрэйхидтэ үгэ үгтэнэ» гэhэн С. Ивановагай статья. Спортын hонин.

Партиин областной комите... Буряадай АССР-эй Верховно Со... ведэй Президиум ба Министрну... дэй Совет хайрата нүхэр Д. Р... Бадмаевайнь оhол болоод наhа... бараhан тушаань гүнзэгы гашуу... далаа СССР-эй Верховно Совет... депутат нүхэр Цыбикжап Аюш... евна Бадмаевада элирхэйлэн ю... дүүлнэ.

КПСС-эй обком
Верховно Соведэй Президиум
Министрнүүдэй Совет.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Н-00366. Заказ №